

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. TELEFON-SZÁM: 151.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

1-hasábon pelít sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltár pelít sora 40 fillér.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, november 26.

Mai számunk főbb közleményei:

Az új audienciák.

A Kossuth-mauzóleum fölavitása.

Nyomdai kiállítás Aradon.

A császár és az újságírók.

Elherdált milliók.

Röpirat György herceg garázdalkodásairól.

Betörés a budapesti postahivatalba.

A bécsi merénylet nyomában.

Tarkaságok.

Tisza a királynál.

Arad, november 25.

Letelvén az idő, amelyen belül a király, ígérete szerint, csak a volt koalícióhoz tartozó politikust hallgatott meg, — Tisza István gróf kapott elsőül meghívást a királyhoz. A politikai élet e fordulójának okát bécsi politikai körök a következőképp magyarázzák:

A magyar miniszterek a legutóbbi koronatanácsban sem tudták meggyőzni a királyt arról, hogyha most az új kormány kinevezetné, Magyarországon az alkotmányos rendet helyreállítani tudná. A király ezt lehetetlennek látja, mert úgy van informálva, hogy a Justh-párt obstrukcióra készül és azt legyőzni nem lehetne. A király egyenesen megmondta, hogy a parlamenti többség nem elég erős arra, hogy az obstrukció ellentámasztásával szemben helyt álljon; — mert nagyon valószínű, hogy a függetlenségi Kossuth-párt tagjai, azokkal a nacionális

jelszavakkal szemben, melyekkel a Justh-párt őket ostromolni fogja, he-tekig sem bírnak egy tömör sorban harcolni.

A parlamenti többség eszerint meg-erősítésre szorul, — mert a király csak olyan többség kormányának hajlandó engedményeket adni, melyről föltehető, hogy az alkotmányos rend föntartásának biztosítására föltétlenül alkalmas. Nem akarja a király, hogy ő is, a nemzet is újabb csalódásoknak legyen kitéve. Fél attól, hogy ha most engedményeket ad és az alkotmányos rend ennek dacára sem lesz helyreállítható, akkor az új vezérek új engedményeket fognak követelni és ezzel a bonyodalmak még kompli-káltabbak lesznek, mert ma még bi-zonyos engedményekkel megoldható a konfliktus, de akkor teljesen megold-hatlanná válik.

Ez okból az volt a király véle-ménye, hogy a kooperációra egye-sült pártok keressék a régi szabad-elvű párttal való egyesülés föltéte-leit, igyekezzenek Tisza István grófot a kibontakozási tanácskozásokba be-levonni. Igyekezzenek Tisza István grófot rábírni arra, hogy politikai ak-cióba lépjen.

A királynak ez a nem várt nyilat-kozata nagyon meglepte a miniszte-reket, akik közül senki sem kezdett vitát a kérdésnek ezen részletéről, — mert hiszen otthon egymás között ily irányu megállapodás nem történt, nem

is sejtették, hogy a koronatanácsban erről is szó lehet.

Ezért nem nyilatkozhatnak a kor-mány tagjai a koronatanács eredmé-nyéről. Ezért nem tudja senki ma még, vajjon az eredmény kedvező-e, vagy kedvezőtlen.

Bécsben, beavatott körökben azt hiszik, hogy a Tisza István gróf sze-mélyének előtérbe tolása még a Justh-csoport harci kedvét is megszünteti, vagy legalább is enyhíti, mert Tisza és Justh a liberalizmusban talál-koznak.

Eddig van a bécsi értesülés. Mind-ebből eddig csak annyi bizonyos, hogy Tisza a király elé járul. De e pillanatban úgy tudja mindenki Ma-gyarországon, hogy Tisza István gróf nem akar politikai szereplést vállalni. Az a politikai anyag, mely a szabadelvű-párt bukása óta az országban felgyü-lemlett, sok változáson ment ugyan már keresztül, de alig valószínű, hogy a közhangulatot a régi szabadelvűpárt politikájának reaktíválásával megnyug-tatni lehessen.

Ha Tisza politikai szereplést vál-lal is, ő maga sem azt a politikát hir-detné, melylyel elbukott. Új program-mal, új elvekkel, új célokkal, új irá-nyokkal kell a politikai fórumra lép-nie. Olyan program kell, mely a köz-hangulatnak hitet nyújt és biztosítékot ad arról, hogy itt most jogföladás nem történik, hogy a jogföntartás tel-jes épségében megmarad. Olyan poli-

Kossuth Lajos utolsó évei.

*

A kirelhetetlen idő, azt mondják, nem tegyelmez meg a roskatag embereknek. A lángelme elszunnyad, a lélek emésztő tüze ki-alszik, a barna fűtökre lehull az öregség hava, a mulandó test megtörik. Kétség szállja meg a lelket, a lángelmének is az e sorsa, hogy diadalt üljön rajta a kor, a lángelmének is az e a végzete, hogy elhamvadjon, mikor rászáll a főre az öregség dere. S amikor elfogta a szive-ket a kétség, amikor feltámadt a lélekben a korai elmúlás fájó gondolata, reá gondoltunk, a turini agastyánra.

Akinek majd egy évszázad nyomta hatal-mas, izmos vállait, aki maga teremtetten meg a történelmet, akinek a lángelme felgyújtotta az egész világot, felharsanó szava egy nemzetet hívott életre s aki egy félszázad után is az ma-radt, ami férfi kora delén volt, világokat moz-gató lángelme. Példátlan élettörténet ez, ritka kegye a teremtnök, ami kiváltságosnak jut csak osztályrészül!

Kilencvenkét év! A hetven éves aggot megcsodáljuk, aki mind az öt érzékének ura, mivel fejézzük hát ki azt a bámulatot, amely öt megilleti, aki legszélső határán a létnek nem egy száncandó ember-rom, de egy teremtmő férfi, aki irányelveket állapít meg, aki egy nemzet sorsát intézni tudja, aki kenyeret keres a leg-fárasztóbb szellemi munkával.

Ha hozzávesszük mindehhez, hogy ez a

hatalmas ember végigjárta előbb az élet szen-vedései iskoláját, sorsa az élet minden visz-on-tagságán végig vezette, még inkább rabul ejti szívünket a csodálat.

Acélidegeit nem tudta elernyeszteni a börtön senyvesztő légköre, nemes szívét nem tán-torította meg a dicsőség aranyfüstje, nem bé-nította meg a szenvedés gyötrelme, hitét nem törte meg a szerenésitlenség, minden sorban sziklának bizonyult, melyet sem a zugó szél-vész, sem a szakadó zápor nem tudott meg-dönteni.

E helyen utolsó éveiről, turini életmódjáról és betegségéről akarunk egyet-mást elmon-dani. Szinte talánszerű, mint volt képes meg-örizni szellemét és testi épségét ily hosszú időn át s amikor megkérdezték, milyen végte-len egyszerűséggel válaszolta:

— Hogy mi a hosszú élet titka? — vála-szolt a hozzá intézett kérdésre — oly egy-szerű az a szabály, amit betartottam. Teljes életemben szerettem a tisztaságot és soha sem ettem többet, mint amennyire éppen szüksé-gem volt.

Igaz is. Életmódja, utolsó éveiben főleg, a lehető legmunkásabb és mégis a legrendsze-resebb volt. Rendesen reggel nyolc óra után kelt fel s az előtt hideg fürdőt vett, az utóbbi időben pedig a masszázs-gyógymódot használ-ván, fölkelés után háziorvosa, Basso dr. meg-masszírozta. Körülbelül tíz órára elkészült az öltözködéssel s akkor hosszabb sétát tett. A legutóbbi években, amikor magas kora már

némiképpen akadályozta a tulhosszu sétákban, csupán a város belső területén sétált, de még ekkor is egy, vagy másfél óra hosszágig eltar-tott ez a mindennapi testmozgás.

A nyolcvanas évek végén azonban rend-szerint a város környékén levő hegyekre rán-dult ki délelőttönként s három-négy óra hez-száig is eltartott egy ilyen kirándulás.

Különös előszeretettel járta a hegyeket. Nyári tartózkodásra a piemonti hegységet ke-reste fel s ilyenkor kisebb társaságban még kilencven éves korában is öt-hat óra hosszágig eljárt, anélkül, hogy megpihent volna. Külö-nös előszeretettel kereste fel a meredékeket, toronyegyenest vágott neki a hegynek s ha utitársai az ut nehézségére figyelmeztették, mosolyogva jegyezte meg:

— Szikla áll az utunkban, seba, átgázo-lunk azon is.

Rendes sétájáról hazatérve, tizenkét óra-kor reggelizett. Reggeli után dolgozó szobájába tért s esti hét óráig amikor ebédelni hívták — ki nem került a toll kezéből. Szédületes se-bességgel írt. Apró, gömolyű betűi szinte elő-törtek tola nyomán. Igen ritkán javított kéz-iratán s ha javított is, sohasem a mondat szer-kezetén, legfeljebb egy-egy kifejezést helyette-sített illóbbal.

Ugyancsak egy és két óra között fogadta vendégeit is. Sokan keresték fel a turioi reme-tét és nagy elfoglaltsága dacára, mindenkit szí-vesen látott. Hét órakor ebédel. Olyannyira belemelegedett azonban a munkába, hogy akár-

fölött. A beszéd elhangzása után a koporsót elhelyezték Kossuth Lajos végleges pihenőhelyére.

(A koszorúk.)

A szertartás végeztével a rengeteg tömeg koszoru ünnepélyes letétele volt soron. A koszorúk elhelyezése egy-egy rövid beszéd kíséretében történt meg. Koszorút hoztak: Kossuth Ferenc a Kossuth-család nevében, báró Rudnyánszky József a főrendiház, Gaál Sándor dr. a képviselőház, Wekerle Sándor a kormány, Fülepp Kálmán a főváros, Illés Bálint a 48-as honvédek, Hoitsy Pál a Kossuth-párt, Földes Béla a Justh-párt, Nagy György a balpárt, Sággy Gyula az egyetem, Wargha Vince a műegyetem, Bókay Árpád a Szimbolikus Nagypáholy, Fazekas Ágoston Pestmegye, Simon Jakab a tőzsde, Thék Endre az Országos Ipar-egyesület nevében. Minden számbavehető egyesület és testület helyezett el koszorút; a Budapesti Ujságírók Egyesületének koszoruját Herczeg Ferenc, a Hírlapírók Nyugdíjintézetének koszoruját Heltai Ferenc, az Otthon-körét Rákosi Jenő. Azonkívül 89 törvényhatóság és 15 rendezett tanácsú város tett koszorút Kossuth sirjára.

A koszorúk elhelyezése után a budai daloskör elénekelt a Szózatot, amelynek elhangzása után a közönség lassan szétoszlott.

A mauzoleum fölavatásának emlékére Kovács Dénes dr. lapszerkesztő nagy gondal Kossuth-albumot szerkesztett, amely ma jelent meg.

A hatalmas műről ezt a két véleményt közöljük:

(A mauzoleum belseje.)

Gerster Kálmán műépítész, a mauzoleum építője ezeket írja a mű belsejéről:

Mindjárt az első alkalommal, amidőn a siremlék pályázatához fogtam, elhatároztam, hogy e művet a klasszikus stílusok szellemében fogom megoldani. Ebben vezérelt engem az az elv, hogy a kitűzött célnak a görög-dór stílus nemes egyszerűsége a legmegfelelőbb monumentális hatást fogja adni. Kerültem minden külső díszet, pompát. A felépítésben éreztem az igazi monumentális erő megnyilatkozását.

lajtárjai, a betegségek, a gyöngülés már bekövetkezett.

Január 17-én a Piccolo egyik római távirata jelenti, hogy erős tüdőhurutban betegedett meg.

Január 25-én azonban már egy Helfyhez intézett levélben kijelenti, hogy egészsége annyira helyreállt, hogy munkáját rövid időn megkezdheti.

Január 31-én gyöngye láz győtri az aggasztást, kezelő orvosa azonban nem tulajdonít nagyobb fontosságot ennek a dolognak, mert a kormányzó a láz dacára is fennjár.

A nagy aggasztán csakugyan jobban érezte magát, ismét hozzá fogott mindennapi munkájához. Azok a híresztelések, mintha az influenza a szemvilágától fosztotta volna meg, hálá Istennek, nem voltak igazak s a kormányzó újra dologhoz látott. A régi érdeklődéssel olvasta a magyar hírlapokat.

Március 4-én azonban, amikor ezer és ezer ajak kiáltotta nevét, ezernyi ezer magyar szívből szállott buzgó ima az egek urához, hogy a haza atyját a mi dicsőségünkre még sokáig megtartsa, egy rémes hír kelt szárnyra s rövid időn visszhangzott az egész országban: Kossuth nagybeteg.

A táviratok, sajnos, igazat adtak a híresztelésnek. Ferenc fiát a beteg ágyához hívták s habár közvetlen veszélyt nem is látnak, a helyzet aggasztóan komoly.

Mindenki igyekszik biztosan tudni, aggodó hangok kérdezősködnek a szerkesztőségekben.

— Hogyan szolgál a Kossuth egészsége?

A táviratok megnyugtató hangon szó-

sát. Követ köre hordtam, piramisszerűleg, a magasba törő szellemóriás szimbolumaként!

Az egész külső a természetes kőhalom sajátosságával bír, mintegy ősemléke valamely nagy természeti alakulásnak. Midőn így a külső architektórikus vonalakat megtalálni véltem, jött segítségemre a szobrászművészet s a kőhalomnak eszmét, tartalmat adott. Fenn a magasban mintegy befejezésül szárnyas Génusz, a világító-fáklyát kézben tartva s a láncát ketté tört oroszlán: a kitörő szabadság szimbolumaként.

E lendületes csoportozatot hat dór oszlop tartja.

Az oszlopok között egy kőszarkofág jelképezi a mű siremlékszerűségét.

A múlt emlékein elmerülve, hazám siralmas állapotát a gyászoló Hunnia alakjával jellemeztem, ki a bejárat felett ül, elmélkedőleg a hon bajai felett. A bejárat előtt a nagy szellem porladó testét párduek őrzik.

A külső nemes egyszerűséget abelső, sziv és lélekhez szóló hangulat váltja fel. Itt már nem az egyszerű, de nem is a tobzódó fény, pompa, nem a külső zord falak, hanem a lágy színekben pompázó kő, bronz, márványanyagok tömege vegyül egy mély akkorddá, az emberi kegyelet méltó kifejezéséül. Az egész belső méltó kifejezése nagy vezérünk fejedelmi nagyságának!

(A Kossuth-mauzoleum ékességei.)

Strobl Alajos szobrásztanár — a mű tervezője — ezt írja:

A magyar nemzet legnagyobb fiának: Kossuth Lajosnak drága hamvait magába fogadó impozáns mauzoleumon a képzőművészet legremekesebb alkotásait láthatjuk. Már messziről szembe ötlék a mauzoleumot betetőző hatalmas, allegorikus szobor-csoportozat, amely a szabadságharcot örökíti meg. A rabláncra vert oroszlán a leigázott nemzetet jelképezi; mellette áll lobogó fáklyával a kezében az Erő, Szabadság és a Világosság szimbolikus génusza, a ki megszabadítja bilincseitől az oroszánt. Ott van a gyászba borult Hungária is, a ki egy Turul madárral stilizált trónon ül, fején halotti korona, mása annak a koronának, amelyet III. Béla király sirjában leltek fel. Mellette fekszik Szent István kardja és paizsa. Az ország szimbolumát,

lanak, de egyre baljóslatubb ez a megnyugtató. A kormányzó valamivel jobban van, távirja orvosa január 6-án, emésztési és vérkeringési zavarai azonban szükségessé teszik a leg gondosabb ápolást és az állandó gyógykezelést.

Hetedikén veselőbb áll be s gyöngye láz kinozza a beteget.

A reménység utolsó szikrája is kialszik s az egész ország azorongó szívvvel várja kétkedve, reménykedve az új híreket.

Es elérkezik az a rettegett perc, amikor a század legnagyobb férfja utolsót sóhajt, amikor örökre lehunyja szemét.

— Ha egy ujjam felemelésével elriaszthatnám magamtól a kaszás vendéget, föl nem emelném azt az ujját, mondta nem régen, s amikor vendége a hosszú életről beszélt, hozzátette:

— Nem jó barátom nekem az, aki hosszú életet kíván, én várom a halált, mert az véget vet minden szenvedésnek. Remélem, On nem kíván nekem még hosszabb életet s vele több szenvedést.

— Én nem szólok egy szót sem — válaszolt a kérdező — de amit érzek, az az én dolgom.

— Akkor ön nem jó barátom.

— Ilyen tekintetben ellensége a kormányzó urnak az egész ország!

Most már kibékült ezekkel az ellenségeivel is. Nagy, nemes lelke megtért az Alkotóhoz, sirján meg kihajt a halhatatlanság bábérfa.

Hungáriát, két párdue őrzik. Ezt az allegorikus szobor-csoportozatot magyar motívumokból művészi stílusban nyolc kandelláber környékezi, melyekben a görögtűz kísérteties lángja fog lobogni.

Közvetlenül a mauzoleum bejáratánál az oldalfalakat jobbról és balról két dombormű díszíti. A reliefek a szabadságharc egy-egy jelentős ábrázolják és olyan stílusban készültek, mint a párisi Rude-féle, Napoleon életéből vett domborművek. A jobboldali relief a negyvennyolcas idők egyik leghíresebb tábornokát ábrázolja, másfélzseres életnagyságban; jobbján a Halál, aki kezében két csonttal kárörvendően muzsikál; a baloldalon pedig öt honvéd áll szuronyt szegezve; az egyik honvéd göröcsösen tartja a kezében a „Patrona Hungariae” jelmondatos, Szűz Máriás barci zászlót. A jobboldali dombormű a jobbság és a sajtó felszabadítását ábrázolja. Ez az allegorikus kép két részre oszlik. Egy női Génusz tüzes karddal a kezében szétvágja a jobbság rabláncát; ezzel szimbolizálja, hogy a népek milliói kivívták jogaikat. A szabad sajtó kiküzdését ábrázoló kép is nagyszerűen van megoldva. Ott látjuk a Landerer-féle sajtógépet, amint kinyomják rajta a cenzor láttatkozása nélkül azt a világfelforgató tizenkét pontot.

Az egyik reliefről szinte hallani véli az ember a honvédek harsány „Előre” kiáltását; míg a másiktól a sajtógép dübörgése hatja át lelkünket.

A mauzoleum külső falai és a szoborművek mind haraszt terméskőből készültek.

A mauzoleum belseje még káprázatosabb látványt nyújt. Legelőször is a szarkofág ötlék szemünkbe. A szarkofág 6-keresztény, ugynevezett ravnai stílusban készült, Gerster műépítész, Herpka iparművész és Kauser szobrász közös munkájával. Magában a kivitelben azonban igen sok bizánci motívumot is fel lehet fedezni. A szarkofág ugyanis mozaikba van burkolva, maga a szarkofág zöld onixból készült, gazdagon aranyozott bronz díszítéssel.

Négy sarkán a bécsi Szépművészeti Múzeumban őrzött Attila-kincsek mása szolgál még díszül a szarkofágnak. A szarkofág előtt egy lépcsőn a mártírság jelvénye: egy bronzból stilizált töviskoszoru látható.

A pazar műegyűlék mozaikdíszítés terveit Kölber Dezső festőművész készítette, míg a tökéletes művészi kivitelért Róth Miksa udvari üveg- és mozaikfestőjéti elismerés. Ugyancsak ő készítette a színes ablakokat is, melyek betekednek igen sok középkori velencei munkával.

Ime, ezek a dór stílusban épült Kossuth-mauzoleumnak művészi ékességei.

Magának az épületnek külső hatását csak fokozni fogja az a terv, amelynek célja, hogy a mauzoleum körül árkaDOS sírboltokban a magyar szabadságharc kiváló államférfiainak és rettenthetetlen harcosainak földi maradványait helyezték örök nyugalomra. A tervek szerint áthelyezik majd Klapka Györgyöt, Vetter Istvánt, Türr Istvánt, Woroniczki herceget, Irányi Dánielt, Perényi Zsigmondot, Horváth Mihályt, Jókai Mór, Táncsics Mihályt és ha a családok beleegyeznek, úgy ide temetik még Damjanicsot, Vécsey Károlyt és Kiss Ernőt.

A nagy hazafi tehát azok körében, azokkal együtt alussza majd az örök álmot, akik neki a magyar haza felvirágoztatásában segítő-társai voltak.

(Lakoma.)

Délután a turini olasz küldöttség tiszteletére ebéd volt, melyen Kossuth Ferenc, Kossuth Lajos Tivadar, Apponyi Albert gróf, Zichy Aladár, Sztörényi József, továbbá Budapest polgármesterei és tanácsosai vettek részt. Az ebéden lelkes felköszöntők hangzottak el.

MULATSÁGOK.

(=) Kereskedők estélye Berosszenön. Nagy érdeklődés előzi meg a vármegye egy fiatal, erős testülete: a Berosszenő és vidéke kereskedők egyesületének december 14-én rendezendő műsoros táncestélyét. A műsornak kiemelkedő része az aradi Nemzeti Színház két jeles tagjának, Zalay Margit és Beregi Sándor

dornak föllépte, akik könnyebb dalokat, kabaré-számokat adnak elő. Ezenkívül több vonzó szám vár a közönség szórakoztatására. Az estnek sikerén az egyesület lelkes titkáranak, dr. Sebestyén Józsefnek vezetése alatt nagy számú rendezőség buzgálkodik. A táncestélyt a borosjenői kaszinó összes termeiben tartják meg.

Az új audienciák.

A válság eseményei.

Távirati tudósítás.

Arad, november 25.

A politikai válságban a mai napon, tekintettel a Kossuth-ünnepre, semmi nevezetesebb esemény nem történt. Csütörtöki lapunkban Tisza István gróf audienciájáról közölt hírlíket ma minden oldalról megerősítik és biztosra veszik, hogy a kihallgatás már a legközelebbi napokban meg fog történni. Politikai körökben, még inkább a Justh-csoport körében, bizonyosra veszik, hogy Tisza audienciája, valamint az ezt követő kihallgatások fordulatot hoznak a válságban.

Erről szóló híreink itt következnek:

Tisza István audienciája.

Tisza István gróf meghívásának híre igen nagy feltűnést kelt politikai körökben. Hivatalosan még nem tették közzé, hogy mikor történik Tisza kihallgatása, de minden valószínűség szerint az audiencia még e hét eseménye lesz. A bécsi N. Fr. Presse mai estilapjának híre szerint vagy már megkapta a meghívást, vagy a legközelebbi időben kézhez fogja kapni.

Éjjel jelenti tudósítónk:

Tisza István gróf, aki a mai napot Debrecenben töltötte, még nem kapta meg az audienciára szóló meghívót. Tisza ma a Tiszántúli református egyházkerület Debrecenben tartott ülésén hosszabb beszédet mondott, melyben állást foglalt a Debrecenben feállítandó harmadik egyetem mellett. A gróf az est folyamán elutazott és valószínűleg már holnap Budapestre, onnén pedig a közeli napokban Bécsbe megy.

Justh és Lukács meghívása.

Tisza István gróf audienciáján kívül most már bizonyos, hogy a közeli napokban több neves politikus is kihallgatáson jelenik meg a királynál. Leginkább Justh Gyulának, Lukács Lászlónak, Khuen-Héderváry Károly grófnak, Csáky Albinnak és Zichy János grófnak a nevét emlegetik. Beavatott helyen nem tartják valószínűnek, hogy már a legközelebbi időben ezeket a politikusokat mind Bécsbe hivnák, de bizonyosra veszik, hogy a Bécsbe szólítandókat ezek közül fogják kiválasztani. A bécsi hírek Lukács, Justh és Khuen-Héderváry kihallgatását veszik elsősorban bizonyosra.

E hírekhez még azt teszi hozzá fővárosi tudósítónk, hogy a függetlenségi és 48-as pártban uralkodó vélemény szerint Tisza után Justh Gyula fog királyi meghívót kapni. A jövő hét elején Bécsbe utazik Wekerle Sándor miniszterelnök is, aki szintén meg fog jelenni a király előtt.

A pártkörökből.

A politikai pártkörökben ma igen sokan voltak, mert az ünnepre sok képviselő ment a vidékről a fővárosba. A függetlenségi és 48-as pártban bizonyosra veszik, hogy Tisza már a legközelebbi napokban megjelenik a király előtt. A pártban általános az a felfogás, hogy a kormányunk válság megoldására irányuló akciója megbiusult és most az a kérdés áll

előtérben, hogy a kormánypárton kívüli pártokból kiket hallgat meg a király. Biztosra veszik, hogy a jövő hét elejétől kezdve a politikai válság egészen új stádiumba jut.

A Kossuth-pártban is sokan jártak fenn. Nagy örömmel konstatálták, hogy a mai ünnep fényes lefolyását semmisem zavarta.

A függetlenségi és 48-as párt különben ma megalakította a vitarendező bizottságot is. A Justh párt arra készül, hogyha nekik nem tetsző kormányt nevezne ki a király, annak működése elé minden lehető akadályt gördít, sőt már az indennitást is megobstruálja és azt reméli, hogy még a 16 órás ülések tartása is megbiusithatja egy ilyen kormány működését.

RÖPIRAT

György herceg garázdálkodásairól.

Az extrónörökös orgiái.

Távirati tudósítás.

Arad, november 25.

Rendkívül érdekes röpirat jelent meg ma Belgrádban Okanovics szerb őrnagynak a tollából. Az őrnagy, akit a volt szerb trónörökös nyugdíjaztatott, most György herceg viselt dolgait röpiratban adta ki és a brosurában még az eddigieknel is súlyosabb garázdálkodásokkal vádolja meg Györgyöt.

Az őrnagy elsősorban György herceg régebbi dolgairól emlékszik meg. Elmondja, hogy a fiatal trónörökös többször *tettleg inzultálta nevelőit* és mikor azok a királyhoz mentek, György paraszt módra rátámadt apjára. Egy ízben, mikor a király meg akarta fenyíteni, György kardot rántott apjára és ha a szárnysegéd fel nem fogja a vágást, a kard a király fejét ketté hasította volna. György ezután a melléje rendelt szolgákon és tiszteken töltötte ki boszuját.

György trónörökös — mondja másutt a röpirat — valóságos orgiákat csapott a lakásán, sőt idegen tisztek lakásán is. A tiszteket kényszerítette, hogy *nejeiket és leányaikat a trónörökös lakására küldjék*. Aki ellenszegült, azt a trónörökös bezáratta, elhelyeztette, vagy elcsapatta. Éjnek idején György herceg elment olyan tisztek lakására, kikről tudta, hogy nincsenek otthon. Egy ízben egy előkelő tiszt rajtakapta, mire a trónörökös kiugrott az ablakon és futva menekült. A tiszt a trónörökös után lőtt, de a golyó nem talált.

Más alkalommal a herceg a belgrádi Nemzeti Színház művésznőit rendelte magához és lakásán botrányos orgiákat csapott. A volt trónörökös legjobban az összeesküvő tiszteket üldözte és ha a Nemzeti Kaszinóban jelen volt egy ilyen tiszt, azt távozásra kényszerítette. Az összeesküvő tisztek ezért szövetkeztek a herceg ellen és Okanovics őrnagy maga tett panaszt a hadügyminiszternél, György azonban Péter király révén rábirta a hadügyminisztert, hogy a tiszteket nyugdíjazza.

Elmondja még a röpirat, hogy György a háborús veszedelem idején, mikor Péterváron megátogatta Miklós cárt, tőle több millió rubelt kapott, hogy adja át atyjának, de ő ezeket néhány százezer rubel híján elköltötte. Különben is az éjjeli tivornyák miatt György rengeteg adósságokba keveredett.

Végül kijelenti a röpirat, hogy az ilyen romlott lelkű ember, mint György herceg, nem érdemli meg, hogy a trón mellett legyen és még azt se, hogy az országban megtűrjék. Emlékezteti őt Sándor király és felesége végzetes sorsára, mely neki is kijuthat, ha el nem tűnik az országból.

Nyomdai kiállítás Aradon

Kérvény a városi tanácshoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 25.

Az aradi könyvnyomdai munkások elhatározták, hogy a nyomdai sokszorosító művészet termékeiből kiállítást rendeznek és bemutatják a nagyközönségnek a nyomdászat produktív képességét. Ilyen kiállítás eddig még Aradon nem volt és így bizonyára érdekelni fog mindenkit. Hogy nem kisszerű lesz ez a vállalkozása a nyomdászoknak, az már bizonyos, mert több fővárosi neves művész is Aradra érkezik és előadást fognak tartani a kiállítással kapcsolatban. A budapesti Könyvnyomdászok Szakköre is részt vesz a kiállításon és pedig a tanfolyamain előállított tipográfiai termékekkel.

Egy ilyen kiállításnak rendezése nem kis áldozatba kerül a nyomdai munkásoknak, miután anyagiakban szűkölködnek. Miután a vállalkozást megis impozánssá és hasznossá akarják tenni, Aradváros tanácsához kérvényt adtak be, hogy a város is járuljon hozzá némi anyagi támogatással a kiállítás rendezéséhez.

A kérvény szövegéből az alábbiakat közöljük:

„A kiállítást és a felolvasást minden tekintetben impozánssá kívánjuk tenni, — mondja a kérvény. — Evégből nem kiméltünk semmi fáradságot, sem költséget, csak hogy eleget tudjunk tenni nemes célunk kiviteléért. Szerény tehetségünkhöz mérten törekedtünk is erre, még pedig azért, hogy a budapesti könyvnyomdászok szakköre vezetését megkerestük, hogy a grafikai termékekkel és 2—3 előadóval képviseltesse magát. Felhívásunknak eleget is tett és Csáky Elemér dr., az országos Iparművészeti Múzeum igazgatója, Augenföld M. Miksa, a budapesti Beresényi nyomda igazgatója, nyomdász szakiskolai tanár, valamint még egy szakrajztanár Aradon meg fognak jelenni és előadásokat fognak tartani.

Országosan tudott dolog, hogy Arad első helyen áll Magyarország vidéki városai között a nyomdászat tekintetében. Egyetlen város sincs az országban, hol oly nagy nyomdák lennének és ahol annyi grafikai termék látna napvilágot, mint Aradon. A nyomdai munkások is oly nagy számban vannak Aradon, mint sehol Budapest kivételével az országban. A nyomdászatnak ilyen nagy előrehaladottsága bizonyítja Arad város lakosságának kulturális szükségletek iránti készségét.

Mi, munkásai ezen kulturintézeteknek, azal kívánjuk honorálni ezen törekvést, hogy mesterségünkben tovább akarjuk magunkat képezni és ezáltal izlésebb és szebb termékeket szolgáltatni a közönségnek. Viszont szolgálat fejében nem is adhatunk mást, ha pedig ezt megadhatjuk, akkor Arad városának jó hírét fogjuk ez által is ösmertettebbé tenni.

Mi, szerény technikai személyzete a kulturának, kikben a lelkesedés és előretörekvés megvan, de anyagi tehetségekben szegények vagyunk, arra kérjük a tekintetes Városi Tanácsot, hogy kiállításunk és szakelőadásunk költségeinek fedezésére némi csekély összeggel támogatni méltóztasson, mely összeget tisztán a fent vázolt szakcélra fogjuk fordítani.

Hisszük és reméljük, hogy Arad város tekintetes Tanácsa ezen kérésünket teljesíteni fogja, mert mindenkor első helyen állt Arad városa, ahol kulturális szükségletek támogatásáról volt szó!

Felhívjuk a közönség figyelmét erre a kiállításra, amelynek megtekintése nemcsak szórakoztató lesz, hanem a fővárosi művészek előadása révén oktató is.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetésügyi osztály — 151.

Elherdált milliók.

Visszaélések az arad—kikindai vasutnál.
Indítvány a bűnvádi eljárásra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 25.

Az arad—nagykikindai vasut részvénytársaság volt vállalkozójának, Pallós Arminnak viselt dolgaival foglalkozott minap a részvénytársaság végrehajtó bizottsága — mint Temesvárról jelentik — az ott tartott zárt ülésében. Ugy a kereskedelmi miniszter, mint a végrehajtó bizottság által megejtett vizsgálat eredményeként azt javasolja a bizottság az igazgatóságnak, mint illetékes fórumnak, hogy tegyen bűnvádi feljelentést Pallós Armin ellen hűtlen kezelés büntette címén, ha pedig a további vizsgálat nyomán beigazolást nyerne az a tény, hogy Pallós az igazgatóság és közgyűlés tudta nélkül zálogosította és adta el Berlinben a vasutnak körülbelül hat milliónyi elsőbbségi részvényeit, akkor kérje a bíróságot, hogy sikkasztás címén is vonja felelősségre az egykori vicinális királyt.

Az arad kikindai vasut botrányának ezt az utolsó fejezetét Zselénszky Róbert grófnak a főrendiházban tavaly elhangzott felszólalása vezette be, illetve sietette lebonyolításában. A gróf interpellációt intézett Sztéryni József kereskedelmi államtitkárhoz és megkérdezte, vajjon az építési vállalkozó hibája folytán félbemaradt építkezés befejeződik-e, az állam segítőleg szándékozik-e közbelépni és Pallós manipulációinak felderítésére és megtorlására megteszi-e a szükséges intézkedéseket?

Az államtitkár tudvalevőleg minden kérdésre kielégítő választ adott. Időközben Pallós csődbe jutott, kivették kezéből az építés vezetését. Ennek következtében, mint ismeretes, a részvénytársaság Aradon a múlt hónapban tartott ülésén a kormány segítségével már intézkedhetett az építkezés folytatása iránt, új igazgatóságot és végrehajtó bizottságot választott.

És most került sorra a bukott vállalkozóval a leszámolás.

A múlt havi rendkívüli közgyűlést megelőzőt igazgatói ülésen már egyes érdekeltségi képviselők oly értelemben szólaltak fel, hogy a közgyűlés elé terjesztessék Pallós Armin és társainak bunlajstroma. A vezetőség azonban akkor még nem látta ennek idejét elérkezettnek. Mint említettük az új végrehajtó bizottság már megtette kötelességét, amelyre a kereskedelmi minisztérium utasítása is készítette.

Sztéryni József államtitkár kijelentette a főrendiházban, hogy szigorú vizsgálatot fog tartani a vasutnál történt botrányok ügyében és aki bűnös, az nem fogja elkerülni a törvény sújtó kezét. Igéretéhez képest 1908. év november havában jártak Aradon és az egész vonalon a vizsgálattal megbízott miniszteri ki-

küldöttek, akik eljárásuk eredményéről jelentést tettek az államtitkárnak. Ez a jelentés sújtó ítélet a vállalkozó cselekedetei felett és azért az államtitkár megküldötte a vizsgálat adatait tartalmazó jegyzőkönyvet az arad—kikindai vasut részvénytársaság végrehajtó bizottságának azzal a meghagyással, hogy már az eddigi tények alapján tegye meg a megtorló intézkedéseket.

Az ülés eredményéről ezeket a részleteket közöljük:

A vizsgálat.

— A vicinális botrány-sorozat. —

Bogdán Zsivkó dr. nagykikindai polgármester elnöklésével Temesvárott megtartott ülésében tett eleget a kereskedelmi miniszter meghagyásának a végrehajtó bizottság. Alapos és beható tanácskozáson revideálták újból át a miniszteri kiküldöttek által felvett jegyzőkönyvet, a volt vállalkozónak, a kereskedelmi törvény intézkedéseinek egyáltalában meg nem felelő üzleti könyveit, az általa kötött szerződéseket és egyéb rendelkezésre álló adatokat, melyek összesen egy vicinális vasut botrányát tartalmazzák, a vállalkozóra nézve pedig azt eredményezik, hogy a bíróság előtt vonják felelősségre az óriási közvagyon elkallódásáért.

Miként építette Pallós az arad—kikindai vasutat, amelynek millióit az ő kezére bízta az 1907. évben megalakult arad—nagykikindai vasut részvénytársaság?

Az építkezés ügyeit Aradról intézte a vállalkozó, itt tartott irodát, itt kötötte a szerződéseket, amelyeknek be nem tartása miatt egész csomó pert zúdítottak a nyakába. Az építkezés nagy aplommbal indult meg, mert valóságos reklám-vállalat volt. Az országos hírű cég vagyoni viszonyai már akkor nagyon is ingatag alapra kerültek s a cégtulajdonos arra használta fel a kikindai vasut révén kezei között jutott milliókat, hogy másfelé keletkezett kötelezettségeinek tegyen velök eleget, míg végre irreális manipulációk révén kátyuba került és a már sokszor szelöztetett botrányokba süllyedt a fényes cég.

A vasuti érdekeltség sok milliójának kezelését Pallós igen ügyes eszközökkel kerítette a maga teljes hatalmába. Mint említettük, 1907. év április havában alakult meg a részvénytársaság, megválasztotta igazgatóságát és végrehajtó bizottságát. Pallós gondoskodott arról, hogy ő, a vállalkozó, úgy az igazgatóságban, mint a végrehajtó bizottságban helyet foglaljon. Ez utóbbinak elnökévé választatta magát és négy helyet az ő vállalatánál alkalmazott egyénekkel, az ő kreatúráival töltött be. Műszaki előadónak sógorát, Weiner Miksa mérnököt tette meg. A részvénytársaság alapszabályai megengedik, hogy a vállalkozó résztvegyen az ő munkájának ellenőrzésére hivatott testületekben, de a közgyűlés óvatosságából ezt úgy óhajtottá ellensúlyozni, hogy kereseti és egyéb összegek utalványozását a végrehajtó bizottság csak az igazgatóság jóváhagyása mellett végezheti. Pallós azonban mint teljhatalmu ur tudomást sem vett az igazgatóság létezéséről és már a részvénytársaság megalakulása után egy hónapra a következő módon járt el az ő szavának engedelmeskedő végrehajtó bizottság:

Könnyelmű utalványozások.

1907. év május havában tartott ülésében a végrehajtó bizottság megbízást adott Weiner műszaki előadónak, hogy a vállalkozó kereseti kimutatására utalványozási javaslatot készítsen.

Egy hónap alatt természetesen még alig jutott el a vállalkozó az előmunkálatokhoz s nehéz lett volna annyi pénzt kiutaltatni a teljesítményekért, mint a mennyire Pallósnek szüksége volt.

Azonban Weiner egy hét múlva mégis azt javasolta, hogy három millió hétszáz ezer koronát utaljon ki a végrehajtó-bizottság. Szó nélkül meg is tették ezt, de Pallósban volt annyi izlés, hogy legalább megmagyarázza, milyen címen kéri. Nos, ez a cím elég különös.

A bizottság lelkiismeretének megnyugtására elmondotta, hogy az engedélyezési okirat szerint a részvénytársaság tíz-tizenegy milliónyi vagyonából kisajátításokra két millió nyolcszáz ezer koronát engedélyezett a kereskedelmi minisztérium. Amde — mondotta — korántse kell ekkora összeget kisajátításra fordítani, mert én egy fővárosi ügyvéddel a vasut-részvénytársaság nevében már szerződést kötöttem és ez az összes kisajátításokat elvégzi egy millió száz ezer koronáért.

Az így megtakarított egy millió hétszáz ezer koronát, mint tiszta nyereséget kérte utalni és ilyen címen szerepel abban a néhány hiányosan és a törvénynek egyáltalában meg nem felelő üzleti könyvben, melyet az új végrehajtó-bizottság talált.

Szó nélkül fogadták el ezt a régi végrehajtó-bizottság tagjai s Pallós az említett összegnek megfelelő elsőbbségi részvényt elzálogosította Berlinben. A végrehajtó-bizottságának nem tűnt fel, hogy Pallós a részvénytársaság nevében jogtalanul kötött szerződést az említett fővárosi ügyvéddel, mert erre felhatalmazása nem volt s másrészt, a hasznát a vállalkozónak és nem a részvénytársaságnak írta javára.

Egy másik ülésen előadta Pallós, hogy a kavics beszerzésre a kereskedelmi minisztérium az építési tőkéből egy millió háromszáz ezer koronát engedélyezett. Tudomására hozta a végrehajtó-bizottságnak, hogy ő nyolcszázötven ezer koronáért biztosította magának a szükségletet. A különbözetet tárgyalás nélkül kiutalták, anélkül, hogy meggyőződtek volna a bejelentett szerződés létezéséről. A vizsgálat nyomán sem került elő a nevezetes okmány.

Tudvalevő dolog, hogy az arad—kikindai vasut első engedményese Krauszhaar Károly, a temesvári parcellázó bank vezérigazgatója volt. Ő cedálta jogait a részvénytársaságra. Egy végrehajtó-bizottsági ülésen Pallós azzal állott elő, hogy ő Krauszhaarnak négyszáz ezer koronát fizetett; kérte az összeg kiutalását. A végrehajtó-bizottság, anélkül, hogy meggyőződött volna a kifizetés megtörténtéről, kiutalta Pallósnek a négyszáz ezer koronát.

Egy másik ülésen felhatalmazást adott a bizottság a vállalkozónak, hogy a szállítandó sinek, váltók, kapcsoló anyagok beszerzésére az osztrák államvasutakkal kötött szerződés biztosítéka gyanánt négyszáznegyvenezer korona elsőbbségi részvényt elzálogosíthasson. A bizottság azonban elhatározta Pallós kértére azt is, hogy egy ugyanilyen összegű váltót zsíral a részvénytársaság nevében és ad át Pallósnek, hogy az fedezetül helyezze el az osztrák államvasutaknál. Ez részint a vállalkozó magánügye volt, de másrészt hatásköri túllépés, mert a részvénytársaság nevében a végrehajtó bizottság zsírot egyedül nem vállalhat.

Az állam tetemes hozzájárulásokkal biztosította a vasut létesítését. Így például biztosított a részvénytársaságnak a nyerő—kikindai szárnyvonal használatáért évi negyvennégyezer koronát, továbbá nagymennyiségű törzsrészvény jegyzésével is támogatta a három vármegye gazdasági érdekeit szolgáló vasut ügyét.

A vasut végrehajtó bizottsága engedélyt adott Pallónak, hogy az állami hozzájárulásokat, melyek évjáradékokban voltak fizetendők, leszámoltathassa és ugyanígy járjon el az érdekelttség által jegyzett törzsrészesvényekre esedékes hozzájárulásokkal is. Az engedély alkalmával kimondották azt is, hogy az így befolyt összegeket a vállalkozó folyó kiadások fedezésére fordíthassa.

A kereskedelmi minisztérium részéről tavaly novemberben végrehajtott vizsgálat megállapította, hogy az állam által jegyzett részesvényeken kívül, melyek a kereskedelmi minisztériumban vannak, a végrehajtó bizottság egyik tagjának őrizetében esupán körülbelül három és fél millió korona összegű elsőbbségi részesvény található, a többi, öt-hat milliónyi részesvény nincs a társaság birtokában, hanem Pallós vagy eladta, vagy elzálogosította azokat. Az elzálogosítást legtöbbször berlini bankároknál eszközölte. Ezek a részesvények egy tekintélyes részét el is árverezték és az állam, hogy a magyar vasutépítési botránynak végét vesse, vissza is vásárolt körülbelül másfél millió korona értékben részesvényeket és ezzel a berlini tőkések pénzét megmentette.

A vizsgálat végeredménye.

— Javaslat az igazgatóságnak. —

A vizsgálat ezzel szemben megállapította, hogy a tervezésen kívül Pallós mindössze egy millió egyszázezer korona értékű tényleges építési munkát teljesített és így a vállalkozó, aki elnöke volt a végrehajtó-bizottságnak, oly összegeket fizettetett ki magának, melyek ellenértékét még nem szolgáltatatta. Magának ez által jogtalan hasznot biztosított, a részesvénytársaságnak pedig, melynek vagyonát, mint igazgató, a köteles gondossággal tartozott volna kezelni, károkat okozott. A végrehajtó-bizottság összes ténykedésével túllépte a közgyűlés által reáruházott hatáskört és nem teljesítette hűségesen a megbízását, mely úgy hangzott, hogy az igazgatóság feljogosítottatik a végrehajtó-bizottság útján utalványozásokat eszközölni. Mint azonban az itt felsorolt esetek bizonyítják, a végrehajtó-bizottság az igazgatóság tudta és hozzájárulása nélkül szolgáltatatta ki a sok milliót a vállalkozónak.

E tényállás alapján az új végrehajtó-bizottság a hűtlen kezelés esetét látja Pallós cselekedeteiben és az igazgatóság elé azt a javaslatot terjeszti, hogy Pallós ellen a büntető eljárást indítsa meg.

A kereskedelmi kormány amaz óhajának, hogy a vállalkozóval szemben a megtorlás eszközeit alkalmazza, annál is inkább tesz eleget a végrehajtó bizottság, mert a megjejtett vizsgálat nyomán meggyőződött arról, hogy az ellenőrzést is megnehezítette a végrehajtó bizottság által. Az alapszabályok értelmében ugyanis a végrehajtó bizottságnak kötelessége lett volna az üléseiről vezetett jegyzőkönyveket tizennégy napon belül a kereskedelmi minisztériumba felterjeszteni. Ennek a kötelességének egyetlen egy esetben sem felelt meg.

Az alapszabályok értelmében továbbá, a kereskedelmi miniszter, képviselője részére, egy helyet fentartott az igazgatóságban. Ez megtörtént, a miniszter kinevezte megbízottját, de az igazgatóság csak egy esetben hívta meg ülésre a miniszter küldöttjét.

Az igazgatóság teendője.

Az ujjaalakult részesvénytársaság igazgatósága az új alapszabályok értelmében záros határidőn belül köte-

les a végrehajtó bizottság által eléje terjesztett javaslattal foglalkozni és mint értesülünk, a legközelebbi napokra hívja össze Bogdán Zsivkó dr. elnök az igazgatóság ülését, hogy az a további teendők felett döntsön.

A bécsi merénylő nyomában.

A rendőrség nyilatkozata.

Távirati tudósítás.

Arad, november 25.

A bécsi vezérkari tisztek merénylőjének már nyomában van a bécsi rendőrség. Ma két kommunikét adott ki az ügyben a sajtó részére a nyomozó rendőrség. Az éj folyamán kiadott második jelentésben arra kéri a lapokat, hogy a „tervbé vett intézkedések foganatosíthatása végett” csak a hivatalos kommunikéket közöljék.

A rendőrség délutáni jelentése így szól:

A nyomozás semmiféle új eredménnyel a mai nap folyamán nem járt. A tulajdonképeni büntetőjogi munka már be van fejezve. A vezérkar és a rendőrgyőrök által támogatott bécsi rendőrség mindent elkövetett a nyomozás érdekében, azonban sajnos, fáradozása eddig sikerrel nem járt. Minden egyes embert, aki csak gyanuba kerülhetett, napok óta megfigyelték. A rendőrségtől és a vezérkartól százával küldtek táviratokat vidékre. Ezek a táviratok körülbelül 180 személyre vonatkoztak, akiknek azonban teljes ártatlansága a nyomozás során beigazolást nyert. Több mint három ezer feljelentés érkezett a közönség köréből. Minden egyes feljelentést, még akkor is, ha már eleve látható volt, hogy semmiféle alappal nem bír, a legnagyobb lelkiismeretességgel megvizsgálták. Elmentek mindenhol és mindazokhoz, akik a három ezer feljelentésben meg voltak nevezve, de kiderült, a gyilkossággal semmiféle kapcsolatban nem állanak. A rendőrség a VI. és VII. kerület összes házait napok óta vizsgálat alatt tartotta. Háztól-háztá, üzletről-üzletre, ajtóról-ajtóra jártak. Sehol sem vettek valamit észre, amely a titokzatos ügyre világot vethetne. Csak a lehetőség, hogy a merénylő utólag elárulja magát, vagy valami váratlan körülmény, vagy a közönség által a rendőrség tudomására hozandó értesülés vezethet további nyomra.

Éjjel a következő kommunikét küldte a rendőrség a bécsi lapok szerkesztőseibe:

A hatóság most, a rendelkezésére bocsátott íráspróbákból bizonyos támpontot nyert. Az e tekintetben felmerült gyanúok fogják a további nyomozás tárgyát képezni. Előrelátható, hogy már a legközelebbi napokban, talán érákban, ebben a lakosságot napok óta izgatottságban tartó ügyben világosság lesz. Egyszermind kéri a rendőrség a bécsi lapok szerkesztőseit, hogy kizárólag csak a rendőrség által kiadott kommunikékre szorítkozzanak, nehogy a nyomozás és tervbé vett intézkedések kárt szenvedjenek.

Ma Zimonyból távirat érkezett Bécsbe, amely jelenti, hogy néhány nappal ezelőtt egy idegen az ottani katonai parancsnokhoz fordult azzal, hogy Ausztriában büntetést követett el és menekülése közben pénzre van szüksége. A bécsi rendőrség táviratilag az idegen kihallgatását kérte, mert valószínűnek tartják, hogy az elmezavarodottnak látszó ember összeköttetésben áll a mérgezési ügygyel.

Csalás hamis sorsjegyekkel.

Távirati tudósítás.

Arad, november 25

A szabadkai és a zombori rendőrség most egy rejtélyes szélhámost nyomoz, aki ravasz mesével becsapott két zombori gazdaembert. Pénzt ígért nekik s pénzt esalt ki tőlük. A csaló a lehető legegyszerűbb mesével, szinte átlátszó csalafintasággal tudott léprecsalni két embert, s most már egy hónap óta hiába hajszolják, hírét sem lehet hallani. A mindenképpen érdekes csalásról a következő részletes tudósítás számol be:

Tavaly megtelepedett Zomborban egy Kovács Márton nevű ember. Gazdag, vagy legalább is rendezett körülmények közt élő ember benyomását keltette. Elegáns, háromszobás lakást bérelt, ahová egy csinos fiatal asszonnyal költözött be. A zomboriak csakhamar megtudták, hogy a jövevény Kovács Márton s az sem sokáig maradt titok az érdeklődők előtt, hogy az a kisasszonyka, aki délelőttönként igéző pongyolában várja az urát az ablaknál, nem a felesége, hanem csak a szeretője Kovácsnak. Kovács szörnyen imponált a zomboriaknak. Egy ember, akinek három szobája és egy szerezője van, ez mindenesetre érdekes. Valahány zombori egyesület van (pedig hány van, de hány van?) számontartotta Kovács Mártont, mint leendő tagot.

Kovács Márton nem volt diszkrét ember. Nem tartotta titokban a legsajátabb magánügyeit sem. Elárulta az embereknek, hogy neki százezrei vannak.

— Amim van, — mondogatta a jól végzett munka nyugodt öntudatával, — azt én a sorsjegyeken nyertem. Elvégre nem azért vagyok ur, az andrási Kovácsok közül való, hogy dolgozzam. Ostoba emberek azért találták ki a sorsjátékot, hogy okos emberek nyerjenek néhány százezer kronodoxot a sorsjegyeken. Nekem olyan összeköttetésem vannak — s itt a hangja suttogóvá vált, hogy minden sorsjegyet nyer. A zomboriak csodálkoztak, bámulták Kovácsot, aki azonban nem ebből a bámulatból élt, hanem amikor a derék Zombor eléggé elcsudálkozta már magát, munkához látott.

Márton Sándor vagyonos zombori gazda érdeklődött legjobban az iránt, hogy miképen lehet sorsjegyen nyerni. Kovács Mártonnak volt szíve s azt mondotta, hogy adjon egy pár ezer koronát s akkor beveszi társnak. Márton Sándornak azonban nem volt pénze s így nem adott többet, mint 140 koronát. Azonban akinek szerencséje van, annak 140 koronával is lehet nyerni. Márton Sándornak pedig szerencséje volt. A múlt év novemberében ugyanis levelet kapott a Szabadkai Kereskedelmi és Iparbanktól, amelyben értesítik, hogy levelét elintézték és tudatják, hogy az 1906-os számú bécsvárosi sorsjegyet november 2-án 10.000 koronával húzták ki.

Márton meglepődött a levélen, mert hiszen ő sohasem irt a kereskedelmi és iparbanknak. Megmutatta a levelet Kovácsnak, aki nem is igen lepődött meg, sőt adta a haragost, hogy csak 10.000 koronát nyert a sorsjegy. Mártonnak ez a pénz is elég volt és sürgette Kovácsot, hogy csak menjenek a pénzért. Néhány hét múlva újból levél jött a kereskedelmi és iparbanktól. Ebben azt írták, hogy a nyereményt, a bécsi lottóigazgatóság fizeti ki, de a bank is vállalkozik a sorsjegy beváltására.

Ugyaneznap Kovács azzal állott elő, hogy a bank tévedett, a sorsjegy 40.200 koronát nyert s most már Bécsbe kell menni a pénzért. De hát illetéket kell fizetni s ez belekerül

1000 koronába. Ennyi pénzt kért Kovács [Márton], aki azonban nem adott.

Kovács dühre lobbant, összeszidta a smu-eig Zombort s aztán eltűnt. Azóta sem látták.

De nemcsak maga ment el. Elvitte Hadrina János zombori gazdálkodó 1200 koronáját is. Hadrinához azzal állított be Kovács, hogy egy sorsjegye kilencvenezer koronát nyert, de ezerkétszáz korona kellene illetékre, hogy a nyereményt felvehesse. Azt az ajánlatot tette tehát Hadrinának, hogy adjon 1200 koronát kölcsön s akkor megfizeti vele a 90.000 koronát.

Hadrina óvatos ember volt. Nem adta oda egykönnyen a pénzt, hanem a feleségét is elküldte Kovácsesal Eszékre, ahol a pénzt — mint Kovács mondta — kifizetik. Kovács bevezette Hadrinánét egyik német bankba s ott megkérdezte, mennyit nyert a 2317. sz. sveici Vöröskereszt sorsjegy. A bankban utánanéztek s megmondták, hogy a kért sorsjegyet 90.000 koronával húzták ki. Az asszony erre gyanu nélkül átadta az 1200 koronát Kovácsnak, aki viszont köszönés nélkül eltűnt.

A boldog nyerők vártak egy ideig, majd amikor elunták a várás, feljelentést tettek Kovács ellen a zombori rendőrségen. A zombori rendőrök egy hónap óta nyomozzák már Kovácsot, de sehol sem találják. A rendőrségnek az a gyanuja, hogy Kovács azonos Szalay Márton házasságszédelgővel, aki most Szabadkán tartózkodik. A szabadkai rendőrség keresi mest Szalayt.

Betörés a budapesti postahivatalba

Rab'ófogás a keleti pályaudvaron.

Távirati tudósítás.

Arad, november 25.

Budapesten, a keleti pályaudvar mellett levő 70. sz. postahivatalba az éjjel betörési kísérlet történt. A betörést kiszélező társaság egyik tagja azonban, aki arra volt kiszemelve, hogy kellő időben és alkalommal jelt adjon társának a munka megkezdésére, a postahivatalban uralkodó nagy meleg miatt *elaludt* s ennek következtében a künn várakozó cinkostársa úgy gondolván, hogy a „falazó” társának „kellemetlensége” támadhatott a hivatalban, kénytelen volt a jól kieszelt betörésről lemondani s odébb állni.

Tudósítónk a betörési kísérletről a következő riportot adja:

Hónapokkal ezelőtt Hébel József asztalos-tanone — állítólag a rossz bánásmód miatt — otthagya gazdáját, Sándor József asztalos-mestert és hazautazott a szülőfalujába, Mányra. Mivel nem volt sokáig otthon maradása, egy szép napon fogta magát és felment a fővárosba. Hébel, mivel nem tudott foglalkozáshoz jutni, tegnap kiment a keleti pályaudvarra, hogy itt talán találkozik majd egy ismerősével, kitől a hazautazáshoz szükséges pénzt elő tudná teremteni. Minthogy számításában csatlakozott, busan, letörtén hagyta el a pályaudvar indulási oldalát.

Az utcán való kóborlása közben hogy, hogynem, megismerkedett egy előtte ismeretlen emberrel. Amikor Hébel elmondotta a sorsát, az ismeretlen ember azzal a tervvel állt elő, hogy gazdaggá teszi, ha részt venne az éjjel egy betörésben.

A kiéhezett fiú, aki kész volt mindenre, csak hogy meleg ételhez és egy kis pénzhez jusson, belement a dologba s kész volt követni az ismeretlen embert a bűnös ostromlójának a kivitelésében.

Ugy állapodtak meg, hogy Hébel este elbujik a postahivatalba s kilesi azt a pillanatot,

amikor az utolsó altiszt is elhagyja a postahivatalt. Az ismeretlen betörőtárs pedig, amíg ez az alkalmas pillanat elérkezik, a postahivatal előtti gödörben fogja meghuzni magát betörő-eszközeivel. Amikor így véglegesen megállapodtak, mindegyik a maga kijelölt helyére ment s várta a kritikus pillanatot.

És itt következik Hébel tragédiája. Miközben ugyanis az elrejtett helyen erősen figyelte, kémlelte a helyzetet, *elálmosodott és elaludt*.

Reggel egy Ehrlich Sándor nevű postaaltiszt találta meg az alvó fiút. Félkeltette s azután kivallatta arra nézve, hogy mint és hogyan került olyan állapotban a bezárt postahivatalba.

És Hébel, amikor látta, hogy tagadása mitsem használ, bevallott mindent a kíváncsi postaaltisztnek. A rendőrségen a pórul járt „falazó” betörőt letartóztatták s mivel kiskorú, valószínűleg valamelyik menhelyen fogják hosszabb ideig elhelyezni.

Azt, hogy Hébel megbízóját, a betörést kiesszközlő alakot rejtett helyén nem sikerült lefűlelni, szükségtelen felemlíteni.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek: Taifun, színmű. Bemutató előadás. (A bérlet.)

Szombat: Taifun, színmű. (B bérlet.)

* Hoffmann meséi. Ma este *Offenbach* kiváló zenei alkotásában, a Hoffmann meséiben gyönyörködött a színházat megtöltő publikum. Hoffmann szerepét *Mezei Mihály*, a kolozsvári színház tenoristája énekelte. Mezei több mint egy évtizede volt tagja az aradi színháznak és a közönség, mint régi ismerőst szívesen fogadta. Csengő hangja szépen érvényesült Hoffmann nehéz szerepében. Neki épp úgy, mint *Wlassák Vilvának*, aki a női hármas szerepben ragyogtatta pompás énektudását, sokat tapsolt a publikum. *Polgár, Leővey* és *H. Fekete Aranka* szintén megérdemelt elismerésben részesültek. Különösen *Polgárnak* tapsolt sokat a publikum, mert most is fényesen dokumentálta, hogy nagyobb énekes szerepekben kiváló tud produkálni.

* Színházi izléstelenségek. A *Sviahákok* tegnapi előadása után a publikum körében ilyenféle kijelentéseket lehetett hallani: „Szép muzsikája van ennek a darabnak, de a szövege olyan, mintha valamelyik aradi kávéházban írták volna.” Hát mélyen tisztelt publikum, tévedni méltóztatik, mert a *Sviahákokat* nem Aradon írták. Hogy mégis tele van az aradi kávéházak nem sok izlésre valló tréfáival, erről az ártatlan szerzők igazán nem tehetnek. Hogy X. vagy Y. színész urnak a kedve tulcsapong és féktelenkedik, arról a *Sviahákok* szerzői igazán nem tehetnek. Ha a szerzők Aradon lettek volna, bizonyára tiltakoznak, amikor a darabjukban ilyen kávéházi életet hallanak: „Adjak magának sajtópénzt?” — „Csodálom Sugár ur!” — „Van-e nálad gerstli?” stb. stb. Ezek a kártyasztaloknál is rég elcsépezt szölamok hallatszottak a „*Sviahákok*”, meg az „*Elvált asszony*” előadásain. Az a szerény véleményünk, a közönség talán még se azért megy a színházba, hogy ilyen kávéházi viccekkel szórakoztassák. Ha ezekre kíváncsi a publikum, akkor direkt a kávéházba megy. Ott eredetiben és zamatosabban élvezheti a humorome gerstli-szavait.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap délután mérsékelt helyárak mellett *Ziehrer* pompás operettje, a *Sviahákok* kerül színre. Este harmadszor játsszák a *Taifun*-t.

* Sauer Emil bucsuhangversenye december 5-én lesz. Rendezi: *Weisz Leó*.

* A kritika és a színházi iroda. Érdekes kontrasztot tapasztaltunk egyik miskolci lap-társunk színházi rovatában, amelyet mulatságos volta miatt örökitünk meg a halhatatlanság számára. A lap — ugyanis — A holdkóros premierjéről számol be a következő nem éppen dicsérő hangon:

„A tegnapi darabhoz először is piros színlapot kellett volna nyomtatni, másodszor pedig nem kellett volna a darabot előadni. Mert ez a „holdkóros”, vagy inkább „kórságos” darab részben trágár, részben pedig értelmetlen és silány. Egyáltalában nem színpadra való zagyvalék. A színlap operettnek jelzi, de nem operett, hanem durva bohózat, tarkítva kabaret és mozi-intermezzókkal és garnirozva trágársággal és zenével. Az ilyesmit nyáron valamely nagyvárosi mulatóban elő lehet adni, de színpadra nem szabad eresztetni.”

Közvetlen ez alatt a kritika alatt, mely végig ebben a tenorban folyik, eme néhány sor olvasható:

* *Taifun*. Péntek este mutatja be az aradi Nemzeti Színház *Lengyel Menyhért* legújabb drámáját, a *Taifun*-t, amely egy hónap előtt aratott szenzációs sikert a budapesti Vigszínházban. A „*Taifun*” már egyidejűleg megkezdte külföldi diadalutját: is Bécsben és Berlinben ugyancsak készülnek a rendkívüli darab bemutatására. A dráma japánokat mutat be. A színmű szokatlan miliője, koncepciója, megoldása pedig nemcsak szerencsés, hanem érdekes, igaz, s mélyrelátó szemekre való. Idegen talajba került japánok, az ő eszméik, vágyaik és céljaik kerülnek összeütközésbe a környezettel. A japánokat a szolidaritás, a tudatos összetartás vezeti, a német környezetet a becsvágy, fagyjöltség, igazi összetartás nélkül. Ez a szolidaritás a mindenható. A japánok kerülnek ki diadallal a csatából. Tokerao dr., — aki európai bűnbe kerül, asszonyt öl — befejezheti munkáját. Hogy aztán mégis meghal, ez már nem fáj a gnóm arcú sárgáknak. Eszméit megörökítve látják a könyvében; elvégezte, amit a sárgák becsületére meg kellett tennie. Tokerao nagyszerű szerepét az aradi színpadon *Beregi Sándor* fogja kreálni. A közönség nagy várakozással tekinthet ez alakítás elé. Az újdonság remélhetőleg sokáig marad műsoron. Az igazgatóság nagy gondnal készült a premierre és teljesen új díszleteket készített a japán negyed bemutatására. A főszereplők a következők: *Novák Irén*, *Zalay Margit*, *Ditrői Mór*, *Szendrey Várnay*, *Polgár Delli*, *Kulcsár* és *Boda*.

Az idő politikai és irodalmi ujság (szerkeszti *Péterfy Gyula*) e heti száma feltűnést keltő, rendkívül érdekes tartalommal jelent meg. Az idő fél-évre 6 koronáért rendelhető meg a kiadóhivatalban Budapest, VI., Bajnok-utca 28. Mutatvány-szám ingyen.

* Az Arany János Társaság szombaton, november hó 27-én d. u. 5 órakor Temesvárott, a m. kir. állami főreáliskola dísztermében nyilvános felolvasó-ülést tart. Az ülés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. Két Erzsébet. (*Carmen Sylva* és *Erzsébet*, magyar királyné.) Irta és felolvassa: *Putnoky Miklós*, rendes tag. 3. Az újabb török irodalomról. Irta és felolvassa: *Zilahy Sándor Géza dr.*, lugosi állami főgimnáziumi tanár, mint vendég. Vendégeket szívesen látunk. Kiváló tisztelettel Temesvárott, 1909. évi november hó 20-án. *Lendvai Miklós*, főtít-kár. *Szabolcska Mihály*, elnök.

* A színházi iroda hírei. „A holdkóros”. — Ma, szombaton kerül másodszor színre *Lehner Ferenc* bájos zenéjű operettje: „A holdkóros.”

* Az *Uránia* sikere. Leírhatatlan érdeklődést kelt az *Uránia*-színház páratlan műizléssel összeválogatott műsora. A zürichi léghajó-verseny megtekintésére még a megye legmesszebb részéből is jönnek érdeklődők, igazolva azt, hogy a technika csodáinak bemutatása hálás talajra talál a művelt publikumban. Nem kisebb érdeklődést vált ki a publikumból a sok mulatságos és komoly kép, melyek igazán elűtnek a sablonos látványoktól és érdekesnél-érdekesebb tárgyakkal folyton fokozzák az ér-

deklodést. A pompás műsort pénteken játsszák utoljára a szombaton mutatják be a nem kevésbé szenzációs új műsort. 791.

A császár és az újságírók.

Zeppelin napja.

Vilmos császár, aki pedig szereti, ha az újságírók minél többet foglalkoznak vele és családjával, aki nagyon is figyel arra, hogy mondásai, valamint intézkedései minél hamarabb a nyilvánosság elé kerüljenek, — nem szereti az újságírókat. Sőt: haragszik rájuk. És újabb időben nem is titkolja ezt az érzelmét.

Pedig a változás csak újabb keletű. Azelőtt szívesen elboszélgott a sajtó embereivel. Most kerüli őket. Szinte tüntetőleg kimutatja, hogy neheztel rájuk.

Természetesen a német újságírók mégis csak kíváncsiak voltak, hogy mi okozta a császár e hirtelen változását. Addig-addig keresték, kutatták, míg rájöttek, hogy valaki a Zeppelin napon rosszul, sőt rosszhiszeműleg informálta Vilmos császárt és ez keltette fel haragját.

Amikor Zeppelin Tegel mellett leszállott, Vilmos császár is megjelent feleségével együtt. A diadalutrá természetesen nagyon sokan voltak kíváncsiak és egész Berlin talpon volt. Mindenki sietett ki a tegeli mezőkre. Bár a rendőrség erős kordont vont, abban a percben, amikor Zeppelin léghajója földet ért, mindenki látni akarta a gróft és léghajóját. A tolongás rettenetes volt. Mindenki előre tört, a rendőrség képtelen volt a tolongókat visszaszorítani, a tömeg áttörte a sorfalat és beözönlött az áttört területre. Rövid ideig a császár is a tömegbe került, sőt a császárnét kissé magával ragadta a lelkes nép. Csak Zeppelin barátainak és a kíséret néhány tagjának fáradozása mentette ki a császárnét kényelmetlen helyzetéből.

Vilmos császárt bosszantotta ez a jelenet és ingerülten kérdezte:

— Kik azok, akik úgy tolazkodnak.

— Ekkor a kíséret valamelyik tagja azt felelte:

— Felség! ezek újságírók! Ők tülekednek, mert mindenütt az első akarnak lenni.

A császár azóta haragszik az újságírókra.

Legalább a berlini lapok ezt sütötték ki és elég fontosnak tartják a dologgal komolyan, behatóan foglalkozni. Tiltakoznak az ellen, hogy a tülekedők újságírók voltak. Az újságírók más helyen, a tömegen kívül állottak, ahol mindent jobban láthattak és nyugodtan jeyezhettek. Azután tiltakoznak az ellen, hogy bárki is ellenségeskedést szítson a sajtó és az udvar között. Visszatartják a vádat és felszólítják azt, aki a császárt ily rosszhiszeműleg informálta, hogy tegye jóvá hibáját. Azután a császárt is figyelmeztetik, hogy ne higgyen minden fantázia nélkül környezetének, mert az nem mindig mondja meg neki a valóságot és így félreértés könnyen támadhat.

Érdekes különben, hogy ehhez hasonló eset nálunk is történt. Budapest közönsége Vilmos császárt várta. A város ünnepi díszet öltött, az utcák mentén rengeteg tömeg tolongott. Egyszerre zugó éljenzés riadt föl: a király közeledett. A pályaudvarhoz hajtatott császári vendég elé. Kutatva jártatta körül tekintetét: rendben van-e minden. Egyszerre megállította kocsiját: a kordonon belül egy embert vett észre.

— Küldjék ki azt az embert! — kiáltott a király a rendőrtisztre. Ki az?

— Egy újságíró, — felelte a rendőrtiszt.

A király tovább hajtatott.

A rendőrtiszt azonban igazat mondott, mert az illető csakugyan újságíró volt.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 26-án az időjárás: változékony, szeles, hűvös, sok helyütt csapadék.

— A bolgár király Belgrádban. Belgrádból jelentik: Ma délután 2 óra 15 perckor érkezett Belgrádba a Szófia felé átutazó Ferdinánd bolgár király, aki érkezése után a konakba hajtatott, ahol Péter király vendégeként estig tartózkodott. Este a király folytatta utazását Szófiába. A látogatás tisztán magánjellegű volt. Ez az első eset, hogy a bolgár király Belgrádba ellátogatott.

— Nincs kamatlábemelés. Bécsből táviratozzák: Az osztrák-magyar bank főtanácsa ma Popovics Sándor dr. udvari tanácsos, bankkormányzó elnöklésével ülést tartott, amely kizárólag folyó ügyek elintézésével foglalkozott. Az ülésen Pranger udvari tanácsos, vezértitkár előterjesztette rendes jelentését a belföldi és a külföldi pénzüi piacok viszonyairól. A jelentés konstatálja, hogy a bankkamatláb október hónapban való fölemelésének szükségtelenségéről tett föltevések megvalósultak. Igaz ugyan, hogy egyes napokban nagyobb veszély fenyegetett, hogy a pénzüi piacon, de főleg Londonban a pénzüi piac helyzetében feszültség fog beállni, azonban a kellő időben néhány jegybank által, ezek között az osztrák-magyar bank által is előre megállapított rendszabályok alkalmazásával lehetséges volt a pénzkamatlábak további feszültségét és ezzel a kamatláb fölemelésének veszélyét kikerülni. Az osztrák-magyar banknál az üzlet normális keretekben mozgott. Az adómentes bankjegytartalék, mely e hónap 15-én 33 millió koronát tett, a hónap, e hó 23-áig terjedő, közléteendő kimutatás szerint az adómentes bankjegytartalék 125 millió koronát fog feltüntetni, mely összeg a legközelebbi uttimó-igényeknek dusan meg fog felelni, ennél fogva remélhető, hogy a bank a 4 százalékos kamatlábat egész az év végéig megtarthatja.

— Tauszig lovag holttestének megvizsgálása. Bécsből táviratozzák, hogy ma délután orvosilag megvizsgálták Tauszig Tivadar lovag holttestét annak megállapítása végett, vajon csakugyan a tapéta festékje mérgezte-e meg Tauszigot. A mai vizsgálat azonban nem állapította meg ezt s szükséges a holttest egyes részeinek kémiai és mikroszkopiai elemzése is. A beleket a leghíresebb orvosok fogják megvizsgálni, vajjon tartalmaznak-e arzént, vagy antimont.

— Nagy birtokvásárlás. Párisi távirat jelenti: D'Harcourt Castrees herceg özvegye, született Sina bárónő ma irta alá azt a szerződést, melyvel Magyarországon létező összes birtokait 23 millió koronáért eladta a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaságnak. A birtok a vágbesztercei, máriatólgyesi (a híres Illésházykastélylyal), a trencsénbani uradalmakból, Trenchénteplic fűrdőből és a temesmegyei kalocsai uradalomból áll.

— Görögország csőd előtt. A Voss. Zeitung jelenti Athénből: A hivatalos tagadások dacára tény, hogy Görögország pénzügyi válságba jutott, mely már a kereskedelem pangásában is érezhetővé válik. Az élelmiszerek ára rohamosan emelkedik. Az athéni törvényszéknél naponta átlag ötven csődnyitási kérvényt adnak be. Híre jár, hogy a kereskedelmi bíróságok működését fel akarják függeszteni, hogy így a kereskedőkre nézve a tömeges csődbejelentéseket lehetetlenné tegyék.

— A Békéscsaba tifuszbajrány. Békéscsabról jelentik: A tifuszbajrány még mindig szedi áldozatait. A hatóság indítatva érezte magát, hogy a lakosságot röpiratban figyelmeztetése az óvintézkedések megtételére. Ebben kitanítják a lakosságot, hogy hogyan ismerik meg a bajt és miképen gátolható meg a járvány terjedése. Nagyon megnehezíti a hatóság óvintézkedéseit a nép babonás féltelme, melylyel a kórházat és az orvost elkerüli. Eddig 56 megbetegedést jelentettek be. Bizonyos azonban, hogy az eltitkolt betegek száma még egyszer annyi. Egészségügyi bizottság alakult, mely minden lakást megvizsgál és kellő ellenőrzést gyakorol.

— Amikor a villamvilágítást védelmezik. Gyuláról jelentik: A városi közgyűlésen bejelentették, hogy a magyar villamossági részvénytársaság, amely társaság a város villamvilágítással való ellátását szerződésileg magára vállalta, nem felel meg szerződés szerű kötelezettségeinek. A polgármestert föl hívták, hogy erélyesen lépjen fel a társaság ellen és szükség esetén megtorló lépéseket tegyen ellene. Amidőn egyik köztörvényhatósági bizottsági tag a villamossági társaság védelmére emelte szavát, a közgyűlési teremben háromszor tagadta meg a villamvilágítás a szolgáltatást, végül egészen kialudt.

— Szántó Izidor elmeállapota. Háromheti állandó orvosi vizsgálat után, Auszterweil László dr. és Posgay István dr. törvényszéki orvosok ma terjesztették be orvosszakértői véleményüket Szántó Izidor elmebeli állapotára vonatkozólag. Az orvosszakértők megállapították, hogy Szántó Izidor teljesen ép elméjű és leszámítva egy kis idegességet, semmi baja nincsen.

— Letartóztatott pénzügyőrök. Fővárosi tudósítónk telefonálja: A budapesti rendőrség ma letartóztatta Staubner Ádám pénzügyőrt és Borsics Sándor volt bankhivatalnósát. Staubnernek a Váci-körút 31. szám alatt volt irodája, Borsics pedig társa volt Staubnernek a manipulációkban. Staubner egy uriaszszonytól több száz koronát zsarolt ki azzal, hogy kompromitáló dolgokat tud fölőle. Az asszony eleinte megijedve pénzt adott Staubnernek, de végül is a rendőrséghez fordult, mely ma Staubnert és Borsicsot kihallgatta és a kihallgatás után letartóztatta.

— Az örült halála. A szabadkai köz-kórházban tegnap tragikus eset történt. Kevés az ápoló és így egy magával tehetetlen elmebeteg belefutott a fürdővizbe, mert a segítségére rendelt ápolónak máshol akadt közben dolga. A szomorú eset részletei a következők: Vidákovics János 28 éves földmivest évek óta, mint csendes örültet ápolták a köz-kórházban. A betegség teljesen megbénította a szerencsétlen embert. Rideg István ápoló ma fürdeni vitte a magával tehetetlen Vidákovicsot. A fürdőszoba az elmebetegek közös kórtermének közvetlen szomszédságában van és így minden zaj áthallatszik a kórteremből a fürdőbe. Amíg Vidákovics a fürdőben volt, a kórteremben levő betegek valami fölött összevesztek és egymást ütlegelni kezdték. A zajra, az örültek kiáltozására az ápoló otthagya Vidákovicsot és átment a kórterembe, hogy rendet teremtsen a betegek között. Néhány perc alatt Rideg lecsillapította a betegeket és visszatért Vidákovicshoz, hogy kivigye a fürdőből. Vidákovics közben a víz alá bukott és amikor az ápoló visszajött hozzá, halott volt. Az előhívott kórházi orvosok már csak a beállott halált konstatálhatták. A kórházigazgatóság följelentésére a rendőrség Rideg István ellen megindította az eljárást.

— **Megbüntetett kórházi orvosok.** A napokban vált közismertessé a szegedi közkórház botrányos állapota, ami arra indította a városi hatóságot, hogy az új közkórház építtetésének kérdését sürgősen napirendre hozza. Kiderült, hogy a kórházi ágyak tele vannak férgekkel és patkányokkal. A botrány egyik epizódja a fegyelmi vizsgálat, melynek eredménye ma lett nyilvánossá. Az eredmény az, hogy egy kórházi orvost 50 korona pénzbüntetésre, egy másikat szigorú megdorgálásra ítélték. A büntetés ápolókat az igazgató-főorvos elbocsátotta a kórház szolgálatából.

— **A lovasut sinközeinek kövezése.** Az aradi főút aszfaltburkolatának most befejezett át alakításával kapcsolatosan elhatározta a tanács a lovasuti sínpárok közti terület megfelelő fedését, hogy ezáltal is biztosítsa az autobus gummi talpait. A mérnöki hivatal aszfaltburkolatot ajánlott, a közlekedési bizottság ma tartott ülésén abban állapodott meg, hogy kockakövek alkalmazását javasolja a tanácsnak. A lovasut részvénytársaság a kövezést a maga költségén végezteti, az anyagot önköltségen számítja fel a városnak.

— **A hozomány.** A szegedi árvaszéknél történt a következő eset: Egy rókusai leánynak ezerkétszáz koronáját kezelte az árvaszék. A lakodalm után az ifjú pár megjelent Gróf Sándor közgyűmánál, hogy a kamatok kamatjával átvegye az örökséget, mert az újdonsült férjnek vőlegény korában valamelyik sógor azt mondta, hogy a kamatokat is megkapja. Gróf közgyűmán azonban arról értesítette a fiatal párt, hogy csak ezerkétszáz koronát kapnak.

— Hát a kamatokat? — kérdezte izgatottan a férj.

— A kamatokat? Azokat felszedegette az öreg szülő, mert abból ruházta a leányt.

Az újdonsült férj teljesen hűledve, szemrehányó arccal nézte végig a remegő menyecskét:

— Hát miért nem mondtátok ezt előbb?

Mikor pedig az asszonyka elpityeregte magát, a férj uram még dühösebb lett.

— No igen, mert másképp intézködtem volna.

A menyecskének volt is oka a sirásra. Mert megtudta, hogy az ura csak föltételelesen szerette — a hozomány reményében.

— **Meghiúsított szerelmi dráma.** Négy esztendőig volt viszonya Oberknéz György cipészsegédnek Szabó Máriával, a ki jegyesedő az Uránia színházban. Az utóbbi időben a cipész elhanyagolta a leányt és ez elhatározta, hogy minden eszközt felhasznál a hűtlen ember viszatérítésére. Semmi sem vezetett célhoz és ekkor a legvégső lépésre szánta el magát a szerelmében csalódott leány. Revolvert vásárolt és hat golyóra töltötte meg azzal az eltökélt szándékkal, hogy megakadályozza Oberknéz a csapodárságban. Tegnap délután megjelent a Választó utca 35. számú ház előtt, ahol a férfi egy cipészműhelyben dolgozik. Sokáig járkált a ház előtt és ez feltűnt a rendőrnek. Meg is szólította a leányt, kikérdezte szándéka felől. Ugy látszik, hogy az üzlet ablakán át a cipészsegéd észre vette az utcán beszélgetőket, hirtelen kiugrott az ajtón és futásnak eredt. Oka volt a menekülésre, mert a leány megizente neki, hogy készül a leszámolásra. A futva menekülő lakására tartott, ahol esakhamar megjelent Szabó Mária is. Könyörgött a legénynek, hogy térjen hozzá vissza, de ez választ sem adott a síró leánynak. Az izgalmas jelenet közben Oberknéz észrevette, hogy kedvese a zsebébe nyúl. Hirtelen elkapta a leány kezét, a ki a revolvért szándékozott előrántani. A revolvért kivette a zsebéből, a rendőrségre ment és feljelentést tett. Kihallgatták az elkeseredett leányt, a ki zokogva vallotta be, hogy Oberknéz hűtlensége megzavarta az esztét és úgy érzte, mint önmagát is el akarta pusztítani. Szabadon bocsátották, az eljárást pedig megindították ellene.

— **Munkásképző előadás az Urániában.** Az aradi munkásbiztosító pénztár értesíti Arad összes ipari, gyári és kereskedelmi alkalmazottait, hogy a pénztár ismeretterjesztő előadásai közül az első f. évi november 28-án, vasárnap délelőtt 10 órakor tartatik meg az Uránia színházban. Előadók: Bak Sándor ügyvezető igazgató, aki a magyar munkásbiztosítás szervezését ismereti és Hecht Arnold dr. pénztári és tisztiorvos, aki a tödővész terjedése elleni védekezésről fog vetített képekkel illusztrált előadást tartani. Az előadás ingyenes és azokon nem pénztári tagok is megjelenhetnek.

— **Főhercegi megrendelés.** A kisjenői vadászatok alkalmával 6 fensége József főherceg főúri vendégeivel lefotografáltatta magát. E célra Aradról Kossak esz. és kir. udv. és József főherceg kamarai fényképészét hívta meg. Az érdekes csoportkép, ugyisintén 6 fensége képe vadászruhában, Komáromy I., az aradi műterem vezetője kiváló ügyességét dicséri. Ezen felvételekből nagyobb megrendelést is kapott. Ezek a képek Inguz könyvke-eskedő Andrássy téri kirakataiban láthatók.

— **Hang erseny a vesztőhely javára.** Az aradi Kossuth-asztaliársaság vesztőhely bizottsága közli, hogy pénteken este Puresi Náci zenekara a Vadászklubban hangversenyt rendez a vesztőhely javára. Kéri a közönség támogatását.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban november 25-én a következő születéseket és halálozásokat jelentették be és házasságot kötöttek: Született: Adámovits Milán cipészsegédnek Katalin nevű leánya, Kohlhammer Ferenc cipésznek Veronika nevű leánya, Hegyes András napszámosnak Rozália nevű leánya. Meghalt: Alb István 35 éves napszámos, Serbán Flórián 48 éves napszámos, Tar Lajos 8 éves fiú, Hankis Sámuel 73 éves napszámos, Halmazsán Kálmán 3 hónapos fiú, Roharik Andrásné 37 éves napszámosnő, Radács István 69 éves süttősegéd, Boszler Anna 49 éves magánzónő. Házasságot kötött: Streinbecher János hentes Schütz Katalinnal.

— **Kossak esz. és kir. udv. és kamara fényképész műterme.** Weitzer János utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— **Perzsa szőnyegraktáramat a Neuman-palotában Széchenyi-utcai oldalon megnyitottam.** Szívós párlfogást kérek. Tisztelettel Schwarcz Zsigmond. 4392

— **Uri hölgyközönség szíves figyelmét felhívjuk a Kelemen-féle legideálisabb Mágnes-crém szappan, puder és kézfinomítóra, mely Kelemen gyógyszerésznél Berzova, továbbá Aradon Vojtek és Weisz uraknál kaphatók.** 4077

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál.** 47

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Katonai affér.** Gyuláról írják: Szokatlan ügyben történt most utolsó döntés. Bucskó Koriolán dr. gyulai katonai tanácsnok és a gyulai katonai parancsnokság között nemrég konfliktus támadt. Sorozás után megjelent a főjegyző hivatalában a 2. honvéd gyalogezred parancsnoka s katonai ügyekben vizsgálatot tartott. Közben bejött a hivatalba a honvédség egy közlegénye és előfogatot rendelt. A főjegyzőnek akkor eszébe jutott, mennyi kellemetlensége van eekkel az előfogatokkal s elpanaszolta az ezredesnek, kerve, mit tegyen a szabálytalanságok megszüntetése miatt? Pár hét múlva hivatalában megjelent két katonatiszt, akik az ezredesnél tett panaszra folytán felelősségre vonták s Kolonics Márton hadnagy nevében, aki az előfogatok ügyét intézi, tőle lovagiaselégítést kértek. A főjegyző az elégtételadást megtagadta. Nemcsak azért, mert Kolonics hadnagyot meg nem sértette, de hivatalos minőségében gyakorolt semmiféle tényért másnak, mint felettes hatóságának, felelősséggel nem tartozik. Ezzel azonban a katonai parancsnokság meg nem elégedett, hanem utasította Kolonicsot, hogy a főjegyző ellen büntető eljárást indítson. A já-

rásbíróóság a védelem részéről emelt illetékeségi kifogásnak helyt adván, panaszával Kolonicsot a törvényszékhez utasította. Feljelentését agyulai kir. ügyésznek magáévé tette s Bucskó dr. ellen, hatóság előtti rágalmazás miatt, vádat emelt. A gyulai kir. törvényszék vádtanácsa azonban a további eljárást megszüntette. A gyulai főügyész-helyettes Liszy dr. Viktor e megszüntető végzés ellen felfolyamodással él, vén, az ügy a nagyváradi kir. táblához került felülbírálás végett. E hó 17-én volt ez ügyben a felülvizsgálat s a nagyváradi kir. ítélőtábla a gyulai vádtanács megszüntető határozatát indokánál fogva helybenhagyta. Ezzel a kínos ügy aktái lezárultak.

§ **Agyonverte a sógorát.** Szegedről jelentik: A szegedi esküdtbíróóság feltűnően súlyos ítéletet hozott ma egy tanyai gyilkossági ügyben. Csányi István átokháza 33 éves, családos földmives volt a vádlott, aki ez év augusztus 13-án éjjel kapával agyonverte, azután meglopva az alvó sógorát, Vér Vincét. Ot hold föld miatt történt a gyilkosság. Csányi István bérrelte a földet Szeged városától, de rosszul gazdálkodott és a bérlet jogát eladta sógorának, Vérnek. A gyilkosság előtt való este Vér Vince követelte, hogy Csányi István családjával együtt hagyja el a tanyát. Késő este a tanya elé feküdt Vér Vince, egy óráig aludhatott, amikor Csányi István kapával rátámadt és kegyetlenül verte halálra. Az agyonvert ember zsebéből azután ellopott 20 kor. pénzt s a holttestet kivonszolta a tanya mögé, két méter mély gödört ásott, abba dobta a holttestet. Három hétig hiába nyomoztak a rendőrök, míg végre szept. 6-án megjelentek Csányi István tanyáján. Feltűnt a rendőröknek, hogy a kutyát kötve tartják, holott ezelőtt mindig szabadon volt. Szabadjára eresztették tehát a kutyát, az vad esaholással szaladt a tanya mögé és kaparni kezdett. Így találták meg Vér Vince borza mas hulláját. Csányi István töredelmesen bevallotta a gyilkosságot és a legapróbb részletekig elmondott mindent. Az esküdtbíróóság Csányi Istvánt gyilkosság büntetéseért és lopás vétségeért 15 évi fegyházra ítélte.

TARKASÁGOK.

(A **fiu ruhája.**) Egy tanító olvasónk küldte be ezt a történetet. A jelenet egy aradi iskolában játszódott le.

— Mondjál fiam egy hasznos háziállatot, — mondja a tanító.

— A birka, — feleli a fiú.

— Jól van, fiam és mit nyerünk a birkáról?

— A gyapjút.

— Nos és mit csinálnak a gyapjúból?

— Nem tudom.

— Hát miből varrták a ruhákat?

— Az én tatámnak egy régi nadrágjából!

(A **sárkány.**) Egy aradi állami tisztviselő, akit humoráról jól ismernek, ma délután a vasutól befelé jött. Utközben találkozott egyik barátjával, aki megkérdezte tőle:

— Hol jártál öregem?

A hivatalnok titokzatosan mosolygott és hunyorgatott:

— Talán csak nem valami kalandod volt?

— Nem.

— Hát hol voltál?

— Sárkányt eresztettem a vasutnál.

— Csak nem bolondultál meg? Ujra gyerek lettél, hogy sárkányt eresztel?

— Nem bíza.

— Hát, hogy értsem azt a sárkányeresztést?

— Elutaztatam az anyósomat.

(A **baka karriérje.**) Boszniából a minap szabadságra haza engedték az aradi bakafut. A család szörnyen örült a katonának. Csak az apja kifogásolta azt, hogy nincs sarzsija.

— Mikor kapsz már csillagot, fiam? — kérdezte tőle.

— Küldök én, hogyne küldenék. Elküldök az őrmesterednek egy egész disznót, hátha akkor kapitányt csinál belőled.

Előfizető. Sorsjegyei eddig nem nyertek.
S. I. 1892-ben Gyomán választották meg először.

= A tavaszi vásár állandósítása. A Fővárosi Kereskedők Egyesülete által rendezett legutóbbi tavaszi vásár nagy sikere folytán a vásár ügyvezetősége minap tartott ülésén elhatározta, hogy a vásárt állandósítja és az állandó intézmény elnökéül Láncey Leó főrendiházi tagot, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnökgazdáját kéri föl. A vásár ügyvezetősége részéről Mössner József és Szénási Béla vezetés alatt Fischer Emil, Hirmann Ferenc, ifj. Klein Gyula és Goda Gézából álló küldöttség ma tisztelgett Láncey Leónál, aki az elnökséget fogadta.

	Déli sárlát	2 órai sárlát
Tengeri 1910. májusra	6.74—6.75	6.73—6.74
Buza 1910. áprilisra	14.03—14.04	14.09—14.01
Zab 1910. áprilisra	7.57—7.58	7.57—7.58
Rozs 1910. áprilisra	10.15—10.16	10.12—10.13
Buza 1910. októberre	11.76—11.77	11.75—11.76
Zárul 5 óraker.		
Államvasut	— — — — —	747.50

75 kilogrammos uj...	13:35—13:40
Rozs uj...	9:00—9:10
Árpa uj...	6:40—6:50
Zab uj...	6:80—6:85
Tengeri rózi...	5:40—5:50

Vass szálloda. Popovics György utazó Nadas. — Schneider Mátyás építőmester Gyula. — Spitzer Jakab utazó Nagyvárad. — Pintér József utazó Bécs. — Holló Mihály tanácsos Budapest.

Dráma 4 felvonásban. Írta: Lengyel Menyhért dr.

Dr. Tokeramo	Beregí S.	Ilona	Novák Irén.
Jo hikavra	Polgár S.	Teri	Zalay Margit.
Kobayasi	Várnay Jenő.	Elnök	Dally Lajos.
Omayi	Boda Feleenc	Védő	Szendrey M.
Bruck	Kulcsár L.	Ügyész	Gerő János.
Lindner	Dittrich Mór.	Rsküdt	Leővey Leó.

Közdete este 7 és fél órakor.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrázsda.

szénnagykereskedése, Boros Béni tér 2. sz.

zel, gyomor, vese, hólyag és
bélbántalmaknál oala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.

KAPHATÓ Nagy Farkas
és Fejér Gyula cégeknél
5841 Aradon

VAGY 5778

50—60% jutalékot

kaphat bárki, aki az én aluminium
címkeimet és áruimat árulja. Nagy-
szerű karácsonyi ajándékok! Mint
mellékfoglalkozást is adom cikkeim
árusítását. Az aluminium áruk
játésva eladhatók. Minta és felvil-
lágosítások ingyen. Ne mulassza
el senki kérdést intézni. Levelező-
lap elegendő. — Cím:

Anton Hruby,
Müglitz (Mähren).

Kuhl Mihály

ruha-műfestő és vegytisztító intézete.

Intézet: Lipót-utca 14. szám.

ARAD.

Üzlet: Deák Ferenc-utca 39. szám.

amelyben elvállalok minden e szakmába tartozó festést és tisztítást. Női, őr és egyenruhákat, valamint selyem, bársony, plüss, szövet, batizst, olipkék, tül, crepe, keztyűk, szőrmék, muffok, boák, bál-belépők, szényegek, futók, asztal és ágyterítők, tunisz és olipkefüggönyök, napernyők, arany, ezüst és gyöngyhímzések stb. bármely díszrel minden bon-
asneikül festetnek és tisztítottak. Jutányos árak. Pontos kiszolgálás. Postai megrendelések gyorsan és lelkiismeretesen teljesítettek. — A n. é. közönség szíves jóindulatába és kegyes pártfogásába ajánlom vállalatomat, kérem nagybecsű bizalmával megtisztelni.

1761

2065—1909. k g. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Alólirott községi előjáróság Zádorlak község templom toronyórájának helyreállítására nyilvános árlejtést hirdet.

Ajánlattevők kötelesek a meglevő toronyórát saját költségükön a helyszínen megvizsgálni, az ajánlat az csatolandó költségvetésben megjelölni az árak kitételével azon alkatrészeket, a melyeket csak javítani és azon alkatrészeket, a melyeket új alkatrészekkel fognak kicserélni.

Az óra üzembe helyezéséhez esetleg annak áthelyezése, megfelelő átalakítása és felszerelése is szüks ges lesz.

Az ajánlatokban mindezekre ki kell terjeszkedni. Az ajánlatokban azon árt, a melyért a vállalkozó a toronyórát kifogástalan működésben, teljesen elkészítve a községnek átadja, számmal és szóval ki kell tenni. Tájékoztató megjegyeztetik, hogy a toronyóra helyreállítására 1000 korona van előirányozva.

Az ajánlati ár az óra helyreállítása és átadása után azonnal ki lesz fizetve.

Minden ajánlattevő köteles azonban a helyreállított toronyóra kifogástalan működéséért az óra átadásától számítandó 5 éven át szavatosságot vállalni, ennek biztosítására a községi pénztárba a vállalati ár 30%-ának megfelelő óvadékképes értékpapírt mint biztosítékot letétbe helyezni, a mely a vállalkozónak csak a szavatossági idő leteltével fog kiutaltványoztatni.

A biztosítékot letétbe a vállalkozót illeti meg.

Ajánlattevők tartoznak bánatpénzül 200 korona készpénzt vagy ilyen értékű óvadékképes értékpapírt ajánlatukhoz csatolni.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatok legkésőbb 1909. évi december hó 20-ik napjáig a községi előjáróság címére zárt borítékban „Ajánlat Zádorlak toronyórájának helyreállítására” címmel küldendők vagy „dandók be. Későbbben vagy távirati-uton érkezett, szóbeli vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. A beérkezett ajánlatok Zádorlak községnél 1909. évi december hó 20-án d. e. 10 órakor fognak felbontatni. A felbontásnál az ajánlattevők vagy meghatalmazottjaik jelen lehetnek.

Az ajánlattevők ajánlataikkal a 83.000/1907. B. M. számú „Közszállítási szabályrendelet” értelmében a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

A község fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az árakra való tekintet nélkül szabadon fog választani.

Zádorlak, 1909. évi november hó 22-én.

Bürger Ferenc,

jegyző.

4409

Neff Ferenc,

bíró.

724—1909 vhtó szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1908. évi 17791/p. számú végzése következtében Dr. Fischer Jenő aradi ügyvéd által képviselt inokai Tóth Lajos aradi lakos javára, végrehajtást szenvedett galsai lakos ellen 550 kor. s járulékal erejéig 1908. évi október hó 20-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2195 koronára becsült következő ingóságok, u. m. házbutorok, lovak, ökrök, sertések és kocsi nyilvános árverésen eladatnak.

Ezen árverés a világsi kir. járásbíró 1909. V. 93/8. szám alatti végzése folytán a felülfoglaltató Soborsini ténztár 500 kor. tőke, ennek 1908. nov. 27-től 6% kamata és 133 kor. eddigi megállapított költségek erejéig is meg fog tartatni.

Mely árverésnek a világsi kir. járásbíró 1908. évi V. 502/6. sz. végzése folytán 550 korona tőke követelés, ennek 1908. évi augusztus hó 12. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 89 kor. 60 fill.-ben bíróság már megállapított költségek erejéig, Galsa községhezánál leendő megtartására 1909. évi december hó 9-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Világos, 1909. évi november hó 20-ik napján.

Thuránszky.

kir. jbir. végreh.

4411

251

OLLA

gummikulönlegesség

bebizonyított legjobb prés-servatív újonság.

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-a. 2. 18 szabadság.

Arad lucatonként 4, 6, 8, 10 korona.

ROPS

biztonsági gyorsfőző.

Tűzveszély kizárva!

Ha felborul, elalszik.

Szees ki nem folyhat.

Szenaloxasztában igen takarékos

Kapható minden jobb vasárú és háztartási cikkeket árusító üzletekben.

Ha valahol nem kapható, sziveskedjék hozzánk fordulni.

Képes prospektus ingyen és bérmentve.

ROPS Fémáru Ré-zv.-Társ.

BUDAPEST, V., Külső-Váci-ut 74/4.

Helybeli elárusítók: Póh. János, Rosenberg R., Maresch Gyula, Kohn József. 5805

Horovitz E.

női divatáruháza

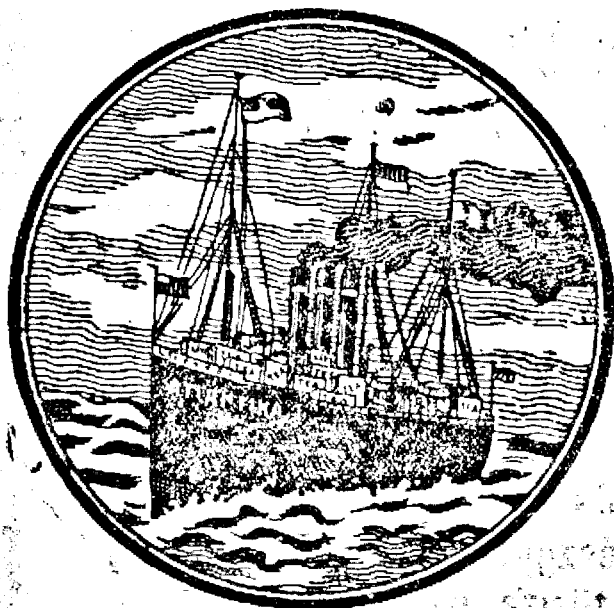
Arad, Boros Béni-tér 9. sz.

Ajánlja gazdagon felszerelt

raktárát.

Saját műhelyében leányka és női ruhák szalonszerűen készíttetnek, esetleg előnyös részletfizetésre is. 4375

Városi és megyei telefon 715.

TELEFON 609. SZ.

ATLANTIKA

kávé- és tea-behozatal legelőnyösebb

Tea=Rum

bevásárlási forrás.

EGYEDÜLI ELÁRUSÍTÁS:

ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 20. SZÁM

FISCHER ELIZ-PALOTA

4237

APRÓ HIRDETÉSEK.

Eladó

110 hekto idej és 90 hekto tavalyi kovaszinci bor Lázár Vilmos-utca 8. szám alatt. 4410

Kecskeméti fajalmák

gyönyörű válogatott, ötökös postacsomagokban 2-60 koronáért szállít Sandberg Salo (bejegyzett cég) Kecskemét. 4408

Azonnal kiadó

egy modern 2 szobás lakás erkéllyel, előszobával, fürdőszobával és az összes mellékhelyiségekkel. Bővebbet Ziffer Sándornál, Szabadság-tér 16. sz. 4418

Luxenburg gróf,

Lehár Ferenc nagysikerű operettje 2 füzet és 3 K-ért kapható lagusz I. és Fia zeneműkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 178

Jársat keresek

2000 forinttal új járművem szabadalmazásához, mely az ember sulya által működik, személy és teherszállításra, egy ember öt zsák lisztet könnyen röpit bárhová. vagy fenti összeg kölcsönzésért az illető rögtön fix fizetéssel alkalmazom. A pénz biztosított. Ajánlatokat december 10-ig Orosz L. Mátyás feltalálónak Arad, Weselényi-utca 84., saját ház. A természet nagyságu kocsit csak a szerződő félnek mutatom meg, más eszmelopónak nem. Műszaki, vagy kereskedelembe jártas előnyben részesül, ki velem jön Berlinbe a szabadalmakat eladni és itthon gyártani. 4847

Jómai „Világlapját”

számonként 24 fillér vagy bérletben összes kedvezményekkel, eredeti árban házhoz szállítom. — 100.000 kötetes kölcsönkönyvtáram minden jelentékeny új művel bővítve. Krausz Paulin, Színházépület. 8241

Üzletvezető,

ki fűszer, vas- és rövidáru szakmában teljes jártassággal bír és kellő óvadékkal rendelkezik, román nyelvet bírja, egy vidéki fogasztási szövetkezetbe kerestetik. Ajánlatok „Megbízható” jelige alatt a lap kiadóhivatalába kéretnek. 4319

Ügyes

tűzüzletszerzőket keres magyar biztosító-intézet Arad, Csanád, Békés megyékre. Javadalmazási igények, eddigi működés, valamint nyelvismeret feltüntetését tartalmazó ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít. 4848

Szenzációs zeneműjónság!

Megjelent Fráter Lóránd nótáskönyve, mely csakis Fráter-féle közkedvelt és legújabb, szebbnél szebb nótákat tartalmaz. E nótáskönyv 25 kor. értékű Fráter-dalt foglal magában s a gyűjtemény 2 koronáért kapható. Vidékre 2 K. 20 f. beküldése ellenében szállítom. Megjelent a Sang u. Klang 6-ik kötete is. Kerpel Izsó könyv-és zeneműkereskedése, Arad. 1891

Van szerencsém igen tisztelt vevőimet és a nagyközönséget értesíteni, hogy

Czipész-üzletemet

műhelyemmel együtt

Boros Béni-tér 9. sz. alá helyeztem át,

hol raktáron tartok saját készítményű mindennemű női- és férficipőket legutányosabb árak mellett. Mérték utáni rendeléseket izléses kivitelben pontosan elkészítek, ugyszintén javításokat is.

További szíves pártfogást kér, kitünő tisztelettel

Czernóczky Imre,

uri és női cipész. 8715

Alkalmi vételek és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész 8761

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és brilliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereitelnek TELEFON 438. TELEFON 438

Olcsobb lett a

SZÉN!!

A ki téli szén és koks szükségletét már most szerzi be, vagy jegyezteti elő, 25 %-ot megtakarít!

Légszuszgyári koks 4.60 K. 100 kg.-ként.

Porosz salon kőszén 4.60 K. 100 kg.-ként.

Zsilvölgyi salon kőszén 4.— K. 100 kg.-ként.

Rostált portmentes faszén 6.— K. 100 kg.-ként.

Kovács szén — — 4.60 K. 100 kg.-ként.

Róth József

szénnagykereskedőnél 8741

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63. sz.

Disznó - vágáshoz

ajánlom saját termésű gyoroki

hegyi boraimat.

Új 60 fillér. — Ó 68 fillér.

Kapható 4386

Feichthaler M.

Arad, Tökölly Imre (Halász)-utca 31.

Ugyanott

disznó és libahus füstölésre elfogadtatik. — Telefon 382.

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli motorokat

kikölesönöz, elad és felszerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, telefon és villamos esengő berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

Értesítés!

Van szerencsém az igen tisztelt utazóközönséget értesíteni, hogy a régi jóhírnévnek örvendő

„Vas” szállodát

üzletvezetői minőségben átvettem.

Főtörékvésem, hogy tiszta kényelmes szobáimmal s figyelmes kiszolgálással az igen tisztelt utazó urak minden igényét kielégítek. 4243

Szíves pártfogást kérve maradok kitünő tisztelettel

özv. Szilágyi Péterné

szállodai üzletvezető.

Aradi Fűrészgyár Részvénytársaság Arad.

Radnai-ut 2. szám.

Tüzifa osztály.

Elsőrendű kizárólag marosmenti származásu **tömör** ölezésű és teljesen száraz

Cser- és bükkhasáb fánkat

Cser- és bükkdorong fánkat

Fa-utcai tüzfatelepünkön a legolcsóbb áron árusítjuk.

Fűrész, fejsze, és fuvarosokról a kívánatra gondoskodunk.

Minden fél öl fához egy köteg fenyő alágyujtót ingyen adunk. 4418

Telefon szám 711.

Aradi Fűrészgyár Részvénytársaság tüzfifa osztálya.